

KUMILA JULBLAD

Motiv från Prästgårdsskogen
söder om Kyrkogatan

UTGIVARE:
NILS HELANDER

1938

Skandinaviska Banken, Kumla

Byggnadskreditiv beviljas

Försäkringsbrev, inteckningar m. m. belånas

Tillmötesgående

Efterhör villkor

Ge bilen en
Julklapp!

Värmeelement samt
Immskydd för vindrutan
Snökedjor, Lampor samt
övriga vinterartiklar kö-
pas förmånligast hos

Carl Sundbergs

Reparationsverkstad

Tel. 435

Fånga Jultomten
med en "Kino-Kamera"

från

Sundbergs

Platsens ledande i allt
fotografiskt!

Nyttiga Julklappar

köpas bäst i

SKOCENTRALEN

Tel. 87

Rikhaltig sortering av de
bästa fabrikat av **Skodon**
Tofflor, Bottiner o. Ga-
loscher till fabrikspriser

KÖP FÖR VINTIERN

KOFTOR - JUMPER - VÄSTAR
SLIPOVER - FILTAR - STRUM-
POR - UNDERKLÄDER
FLANELLER m. m.

Hildur Magnussons Garnaffär

Telefon 196

För
Julbordet!

Prima Kött- & Charku-
terivaror, Smör, Ost,
Konserver, **Prima Jul-**
skinkor. Allt till låga
priser

Elisabeth Eriksson & Son

Telefon 72, 445

Affären Fylsta 362

Hos

**BRODERNA
SANDBERG**

får Ni allt fermt expedierat
och reelt lagat i allt vad
som hör till motorbranschen

Fullständ. Mek. Verkstad

Oljor, Tillbehör, Svetsningar

CYLINDERBORRNINGAR!

Telefon 113

En kartong visitkort

med mottagarens namn är en alltid välkom-
men Julklapp!

KUMLA TRYCKERI

Jul-Affärerna i

Kumla-Affärerna

*Du brinner som fordom,
o stjärna...*

*Du brinner som fordom, o stjärna, i högtidens heliga ro,
och sänder din strålände ljusflod — för många fördold — till vårt bo.
Du tindrande Betlehemsstjärna, du ljus från en renare värld,
kom, lys oss i ruvande mörkret på tröttsam och villande färd!*

*Vi längta och söka i världen och glömma så ofta ditt ljus
men ana, att morgonens väkter snart gry över öknarnas grus. —
På jorden hörs striderna rasa, där tonen från Himlen ej når,
där ljuset från Betlehems stjärna ej sprida sin stråleglans får.*

*I ljusflodens ban ifrån ovan det klingar en manande ton,
en röst ifrån himmelska höjder, från Skaparens eviga tron
om undret, som skedde i natten långt borta i Betlehems stall,
om barnet, en underbar gåva från Himlen till världarna all.*

*— Ack stormarna rasa här nere. — På jakt efter lyckan vi gå,
och villsamma stigarna locka. — Hur finna den rätta ändå?...
— Men stjärnan den brinner som fordom i högtidens heliga ro
och lyser oss vägen tillbaka — tillbaka till barndomens tro.*

H. A—n.

Mina minnen av Adolf Andrén

Läraren - Dirigenten - Kyrkomusikens mästare. Av N. Helander

— Du och jag, vi ska skriva Kumla sång- och musiklivs historia. Jag har inte glömt mitt löfte till dej att skriva i ditt julblad, men först ska vi hjälpas åt att samla material till en utförlig historik. Ty, du ska veta, sångens och musikens Kumla det är verkligen ett ärorikt blad i vår historia. Vi ska gå mycket långt tillbaka i tiden. Du har kanske hört talas om, hur den lille Jonas Widén förundrade de goda Kumlaborna med sin underbara tenor, då han som liten parvel tog upp psalmsången i Kumla kyrka? Ja, det var sanneligen en begåvning.

Rösten i telefon var min lärares från den lilla vätterstaden Hjo. Det var någon tid efter det senaste kantorsvalet i Kumla. Andrén var i sitt soligaste humör och höll inte inne med, att valets utgång beredde honom största glädje.

I Hjo var Andrén stan's populäraste person. Av sina elever var han avgudad. Han hade en underbar förmåga att göra undervisningen medryckande. Själv utarbetade han sin egen undervisningsplan, som kostade honom ofantligt med arbete och även pengar. I ett flertal ämnen författade han undervisningsbrev, som han sedan lät hektografera. Varje måndag utdelades dessa till oss. Vi satte mycket värde på breven, som populariserade läxläsningen. Men inte nog med detta. För att sporra oss lät han numrerade eleverna efter vars och ens färdighet under veckan. Och första dagen i varje vecka satte han upp resultatet på biblioteksskåpet i lärosalen. Vi voro inte så litet nyfikna och avvaktade alltid med spänning detta ögonblick. Jag hade till

bänkkamrat en av prästsönerna. Vi föresatte oss redan från början att tillsammans säkra första och andra platserna, ty ingen av oss tycktes ha lust att se en »outsiders» ta dessa platser. Sedan betydde det mindre, vem av oss som var bäst. Det blev ett arbetsamt pluggande, både enskilt och gemensamt. Byta plats i bänkpåret fingo vi göra rätt ofta, men vi lyckades dock säkra de

främsta platserna, fast vi hade klassens mest begåvade flicka i hotande grannskap. Sin tredjeplacering försvarade hon framgångsrikt. Även under sin Hjo-tid var Andrén varmt hängiven sången och musiken. Jämte sin lärarebefattning uppehöll han också kantorstjänsten i pastoratet. I flera sammanslutningar på sång- och musiklivets område var han den nitiske dirigenten. På eftermiddagarna samlade han musikbegåvade elever i sin bostad, vilka han undervisade och hjälpte fram på alla sätt. Och jag hörde aldrig talas om, att han fordrade

Adolf Andrén dirigerar

några arvoden men uppmuntrade sina elever med gåvor.

Andrén ägde ett mycket känsligt sinne. Efter en frukostrast 1900 märkte vi, att något ovanligt hänt vår avhållne lärare. Han hade klätt sig helt i svart med vit halsduk. När han skulle fortsätta undervisningen började de goda ögonen tåras, och han grät som ett barn. Då han lugnat sig något, talte han om för oss, att hans mor slutat sina dagar. Så berättade han så vackert om sin älskade mor, om det kära hemmet i Trevattna, där fadern hade liknande tjänst, som sonen i Hjo.

Under sin Hjo-tid blev Andrén också invald i stadsfullmäktige och fungerade en tid som dess sekreterare.

Till Julen!

Allt till lägsta priser!

Skjortor, Slipsar, Halsdukar, Handskar, Pyjamas, Damstrumpor
Jumpers, Koftor, Handväskor, Garnityr, Nattlinnen i charmeuse m.m.

TELEFON 137

ERIKSSON, KUMLA

Valet gick icke efter några partilinjor. För politiken hade Andrén intet som helst intresse. När Andrén efter 10 års tjänst sade upp sina platser i Hjo, väckte detta enorm uppmärksamhet. Föräldrar och framför allt hans skolbarn mottog budskapet med allmän bestörtning. Stadsborna undrade mycket över, att han ville föredra Kumla framför Hjo. Elaka röster menade anledningen vara någon animositet mellan Andrén och en kollega, som avundade honom hans stora popularitet. Det är ju möjligt att detta förhållande påskyndade uppbrottet från Hjo, men troligen var det så att Kumla med sitt nära grannskap till den stora länsstaden beredde större möjligheter åt hans stora sång- och musikintresse.

Under sin Hjotid var Andrén ungt. Sina måltider intog han i skolans grannskap, gästgivaregården. Vid sina besök där glömde inte den enkle och folkkäre läraren att hälsa på hos kökspersonalen, som lagade hans mat. Dessa besök blevo med tiden allt tätare, ty han hade kommit att fästa sig vid Gästis' duktiga kokerska, som han också som brud förde med sig till närkesbygden.

Det var sorg och förstämning i den lilla idylliska badortsstaden, när Andrén drog bort. Vi, hans elever, följde honom i samlad trupp till stationen och även till närmaste anhalt för att riktigt få visa honom, hur svårt det var att skiljas från den förstående och sympatiska läraren.

Vid flera tillfällen senare återkom han till sin forna hemstad och anordnade konserter i kyrkan. Det var kära besök för de många vännerna, och även han själv kände mycken glädje av att få träffa samman med sina forna elever och vänner.

Andrén var en begåvning av stora mått. Redan som 15-åring avlade han organistexamen och 19 år gammal utexaminerades han vid Göteborgs folkskoleseminarium med goda betyg. Det var 1889, och tre år därefter kom han till Hjo.

Kyrkovärden i Olaus Petri i Örebro, Karl Larsson, har i »Till hembygden 1937» bidragit med en välskriven och intressant biografi över sin mångårige vän. Vi citera följande:

»År 1903 fick Andrén plats i Kumla, där han inom kort uppövade en ypperlig orkester samt manskör och kyrkokör. Kumla var ett livligt musikcentrum. Vid ett tillfälle — sommaren 1907 — befann sig landshövding Nordström bland åhörarna i den fyllda kyrkan. Efter konsertens slut banade denne sig väg till orgelläktaren, där han betygade sitt entusiastiska tack under framhållande av att icke ens residensstaden ägde en sådan orkester. Vad var naturligare än att den hängivne ledaren allt mera uppmärksammades av musikotövarna i Örebro. Den musikaliska tyngdpunkten blev också snart förflyttad till närkesmetropolen.»

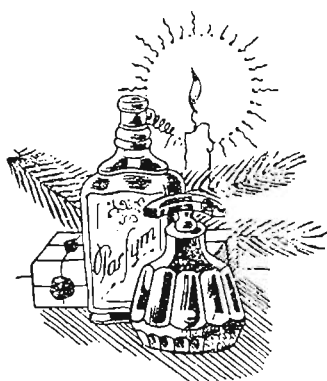
Närmare 20 år hade gått sedan den nu 50-åriga läraren och hans forne elev personligen råkadades. Det var på Hallsbergs järnvägsstation. Andrén kände inte igen mig, men när han hörde namnet, så minns han genast sin skolpojke, som inte nöjde sig med att slå i sig de historiska händelserna i läroboken utan ökade kunskapsförrådet på annat sätt. Under historieundervisningen fick vi försöka kugga varandra med att framställa frågor till kamraterna, allt under Andréns ledning. Framförallt gällde det årtalen på mera bemärkta historiska händelser. Min far var prenumerant på Stockholmstidningen, som hade en avdelning »Hvad fordom timat». Ur denna avdelning laddade jag mig tillräckligt för att »slå ner» mina konkurrenter. Det gick bra att ösa ur denna dagliga kunskapskälla, men så en dag sporde mig Andrén: »Men hör du, Nils, står alla de där årtalen i din svensk historia?» Jag fick lov att tillstå, att så inte var förhållandet och avslöjade också min privata kunskapskälla. Andrén betygade ju sin uppskattning av nitet men tyckte inte det var artigt att kugga klassens kvinnliga historiska snille med sådana metoder. Det kunde ju inte förnekas, men min kamrat, prästsonen, och jag hade föresatt oss att hålla undan för henne i kampen om första och andra placeringarna. Huvudsaken var att betyget »Berömlig» i historia säkrades. Att så skedde var kanske tack vare St. T:s »Hvad fordom timat».

— Nu ska du titulera mej farbror, så säger jag du till dej.

Med detta slöt samtalet i Hallsberg. Efter ett par år täffades vi åter i Örebro. Jag hade kommit med i Tempelriddarorden och skulle vara med om min första sammankomst där. Andrén var musikmästare i Mäster Olof. När han fick se mig, kom han och riktigt omfamnade mig och hälsade på sitt hjärtliga sätt mig välkommen. Efteråt fick vi en liten pratstund i ett av klubbbrummen. Han berättade då en hel del av sina hägkomster från tjänstgöringen i Hjo och Kumla. Bl. a. talade han om ett talesätt, som Södra-mosborna bruka använda, när godståget på morgonen kom flåsande uppför stigningen. Jag minns inte om jag återger det rätt, men jag tror det var ungefär så här: »Sätt på kaffepanna, mor, sätt på kaffepanna, mor». Själv hade han hört detta hos familjen Blixt i Södra mos, där Andrén var knuten med starka vänskapsband. Hit förde han också sin umgängesvän från Hjo-tiden, dir. Josef Kihlberg, ett besök som resulterade i att denne senare erövrade en av husets döttrar som brud hem till guldkroksbygden, som Hjo så vackert kallas.

Direktör Andrén var en djupt religiös personlighet. Detta märktes inte minst i hans egenskap av sångledare. Vid ett tillfälle vitsordade han sina sångare med orden: »I dag har ni sjungit som ni ska sjunga i himlen en gång».

Om honom skriver hans mångårige vän och innehavare av den tjänst, han själv en gång innehade,

TIVÅL OCH PARIFYMMIER

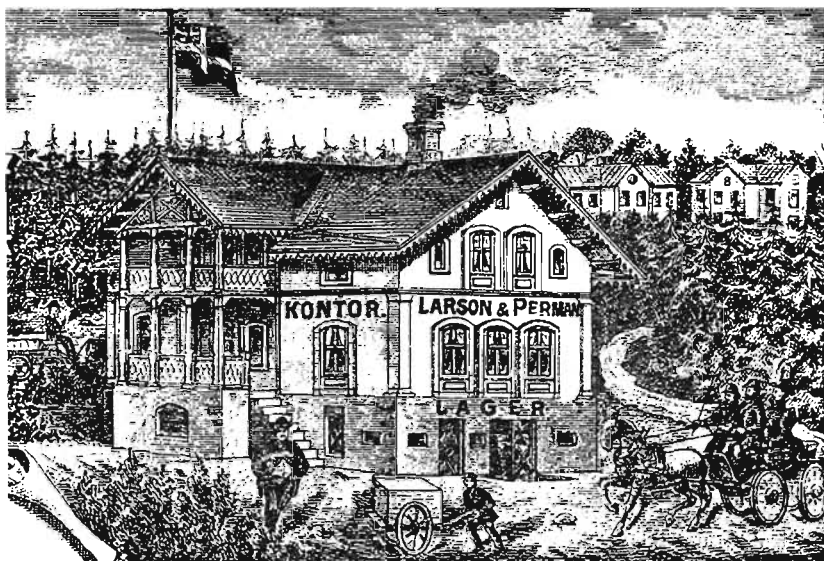
i eleganta förpackningar - Hårvatten - Hudcrémer - Manicureskrin - Speglar - Borstar - Alla slags Celluloid- och Toilettartiklar

Stort urval!

Nyvelius - Kumla

Från Kumla samhälles barndom

Vidstående teckning har Kumla Julblads utgivare funnit pryda en räkning från firman Larsson & Perman, Kumla. Tack vare att urmakare Gustaf Olsson vid ett tillfälle hade det klint beställt med papper till Kumla bbfs årsberättelse, så är denna unika teckning bevarad åt eftervärlden. Olsson hade nämligen använt räkningens baksida.

De äldre kumlaborna ha nog ingen svårighet att känna igen bilden. Den på sin tid pampiga villan har för åtskilliga år sedan fått lämna plats till det av grosshandlare Lasse Burén uppförda stora trevåningshuset. Här i villa Svea bedrev Larsson & Perman i början av 1890-talet en omfattande parti-

musikdirektör Rolf Forssman, Kumla: »Adolf Andréns lyckades mer än någon annan föra ut kyrkomusikens ädlaste skatter — förut förbehållna ett konstförståndigt fåtal — till de djupa leden. Han blev en musikalisk folkfostrare såsom ingen annan före honom. Outplånlig äro hans sångares och hans kördirigenters tacksamhet mot »kyrkosångens mästare», som de med stolthet nämnt honom.»

Jag slutar mina minnen om Andréns med följande vackra ord av ovannämnde K. L.: »Så gick Adolf Andréns över denna tidens gräns, skördad för tidigt mena alla, men mognad för ett högre, tillägga de som stodo honom närmare. Han var oändligt tacksam för en årslång åtnjuten beredsetid. Det var som en stilla gudstjänst att få sitta ned vid hans läger på sjukhuset. Utan fruktan och med tack för livets dyrbara lån anbefalldes han sig i Guds hand. Idealisten med eldsjäl, den trogne förvaltaren av ett Guds pund, hade gjort sig beredd att ödmjukt följa den bleke ängeln, när han vinkade avsides en jordens son. Och då det skedde, kunde vi alla om vår vän icke vittna mer än ett: Adolf Andréns berikade vårt liv, han var en tillgång för vårt stift, en prydnad för vår kyrka.»

Andréns och undertecknad kom aldrig i tillfälle att skriva Kumla sång- och musiklivs historia. Den väntar alltjämt på sin författare.

handel i skodon och läder. Larsson var son till Lars Petter Larsson, mest känd som »kungen i Åby», vilken också på sin tid bedrev såväl partihandel som fabrikation av skodon och tog för övrigt hand om tillverkningen från ett flertal skomakare. Perman var från Hjortsberga. Claes Larsson övertog sedermera själv partiäffären.

Om man får tro de uppgifter, som Julbladet erhållit, skulle det gamla Svea ha använts till åtskilliga ändamål. Villan lär ha varit uppförd av en skomakare Johan Olsson. I jordvåningen hade först fr. Kristina Olsson hembageri. Under åren 1896—1900 bedrev fabrikör C. A. Friberg bagerirörelse här. Efter sekelskiftet hade fabrikör C. Björkman liknande äffär i Svea. Under hans tid var en del av andra våningen uttyrd till olika slags möten och fester. Nuv. förbundssekr. O. L. G—g har omtalat, att han var med i ett sällskap ungdomar, som mera privat hyrde en sal här för att med sina flickbekanta tråda dansen vissa lördagskvällar. Emellertid började man från en del håll reagera mot dessa nöjeställningar, så att lokalen stängdes för danstillställningar även av privat natur. Våningen uppläts någon tid för Frälsningsarméns möten. Även fosterländska föreningen höll till i Svea, där medlemmarna då och då fingo lyssna till Gustafssons i Brånsta versifierade krönikor och minnas ännu bl. a. denna strof:

»Nu några pojkar i slyngelären
lagt stenar uppå järnvägsspåren
i Södra mos.»

Pojkarna i Södra mos hade ofta sina tricks för sig. Stenarna på järnvägsspåren föranledde åtal, och pojkarna burades in. Någon villkorlig dom kände man inte till. Men visan om pojkarna lär ha varit rolig.

Bästa inköpskälla

för

Kaffe, Konserver, Frukt, Konfektyrer

är alltjämt

Tel.: Huvudaffären . . 98, 344

Filialen 68

J. W. Johanson & C:o

Kumla fosterländska förening

En titt i protokollen med anledning av ett jubileum

1887 var ett märkesår i Kumla föreningshistoria. Då bildades nämligen flera föreningar, av vilka särskilt två omfattades med stort intresse av ordsborna. Dessa voro Kumla fosterländska förening och Kumla blåbandsförening. Medan den sistnämnda ännu verkar och hunnit med att fira 50-årsjubileum, slocknade fosterländska föreningen något år efter 25-årsjubileet.

Det har ej lyckats utgivaren att påträffa föreningens första protokollsbok. Av 15-årsberättelsen, författad av Lars Persson, Sånnersta, framgår det emellertid, att fosterländska föreningen bildades i Byrsta skola den 31 jan. 1887 av 17 unga män. Föreningens mål angives bl. a. vara att väcka och underhålla kärleken till fosterlandet, dess språk, historia och minnen, bereda medlemmarna överläggningar och tankeutbyten, öva sång och musik, ordna biblioteks- och föreläsningssammansatt m. m.

Mötena hölls först i Byrsta skolhus men förlades snart till Kumla skola (församlingssalen) och längre fram till det mera rymliga Natanael. De första femton åren var Erik Larsson i Björka ordförande. Han lär ha varit en synnerligen intresserad ledare och omfattades med stort förtroende. Samma omdöme gäller Lars Persson i Sånnersta, skicklig protokollskrivare och diskussionsinledare. Duktiga sekreterare voro även Carl Aug. Carlsson, Stene, Arvid Larsson, Rala, Edv. Aspling m. fl. Bland ledande personer i övrigt märkas: E. Gustafsson, Brånsta, riksdagsmannen, kåsören, med konservativa åsikter, Axel Pärsson, Granby, kommunalmanen med flera radikala idéer, Brydolf, fotografen, ivrig konservativ, Borelius, tandläkarn, freds- och rösträttskämpe.

En officer utan manskap – blott retirera.

Frågorna, som diskuterades, voro mångahanda och berörde aktuella spörsmål. Axel Pärsson i Granby inledde vid ett tillfälle frågan: "Kan kapploppningarna betraktas som djurplågeri?" och besvarade själv frågan jakande. Erik Larsson i Björka försvarade kapploppningarna såsom utbildning av officerarna till kavalleriet. Lars Persson i Sånnersta ansåg det vara lika viktigt, att manskapet vore väl beridet, ty i krigstid kunde väl en officer utan manskap knappast användas till annat än att retirera. Erik Gustafsson, Brånsta, trodde det var lättare för en lantbrukare att bli böt-

fälld för några piskrapp än en officer, för att han riddit ihjäl sin häst.

Tröjor till inköpspris men inga gevär.

Vid sekelskiftet var försvarsfrågan särskilt aktuell. Det var ju som bekant fråga om ökning av värnplikts-tiden. Erik Persson i Rala inledde en diskussion om försvaret kvällen före julafton 1900. Varken inledaren, Lars Persson i Sånnersta, eller E. Gustafsson, Brånsta, vore hågade att gå med på de nya försvarsbördorna. Den sistnämnde motiverade med bl. a., att det är brist på manskap vid vårt jordbruk och att vi ej borde offra så mycket på försvaret, att vi till slut kanske ej finge någonting att försvara. Han rekommenderade anslutning till skytterörelsen och ironiserade mot, att beväringarna fingo ylletröjor till inköpspris av staten men dock inga gevär.

Fotograf Brydolf ville ge kvinnorna skulden till det myckna prål, som förekommer bland militären, genom det företräde som visades de uniformerade »sprättarna», isynnerhet av de rika arvtagerskor, hos vilka de kanske, om uniformerna förenklades, finge lämna rum för andra personer, som bättre kunde sköta deras pengar.

Arvid Larsson, Rala (numera Hjortsberga), stod som inledare av frågan: »Är det för den mindre jordbrukaren nyttigt eller nödigt att äga teoretiska insikter i sitt yrke?» En talare besvarade frågan nekande, ty det finns åtskilliga med teori rikligen utrustade "Kainsättlingar", som ändock sköta sitt jordbruk tämligen krent.

»Inget nöje att skjuta käringar.»

»Kan jakten anses som ett nöje, värdigt civiliserade människor», var en fråga som livligt diskuterades vid ett föreningsmöte. Erik Larsson i Björka försvarade jakten, medan sekr. Lars Persson ansåg, att det förekom så mycket djurplågeri vid jakten, att denna ej kan försvaras. Erik Gustafsson, Brånsta, ville att det skulle vara belagt med straff att sikta på allt som rör sig i buskarna, bärplockande gummor etc. Härpå replikerade Erik Larsson, att det vore ej något nöje för jägaren att skjuta käringar.

Fosterländska föreningen ansågs på mera radikalt håll såsom en maskerad högerorganisation. Att döma av protokollen, så fanns ingen anledning att sätta nå-

Sätt in på

SPARKASSERÄKNING I HANDELSBANKEN

även det som behöves till löpande utgifter längre fram.

Under tiden har Ni god ränta och

trygghet

SVENSKA HANDELSBANKEN, KUMLA

Kumla fosterländska förening på utflykt å Engelbrektsö

gon politisk etikett på föreningen. Medlemmarna utgjordes också av såväl höger- som vänstermän. Vid mötena diskuterades politiska frågor. Så t. ex. diskuterade man kvinnorörelsen, som de flesta talarna funno berättigad. En annan gång dryftade man frågan: "Kunna politiska föreningar anses nyttiga eller skadliga ur fosterländsk synpunkt?" Den som mycket förnytt kände Lars Persson i Sannersta deklarerade som sin uppfattning, att dylika föreningar genom sin agitation skapa motsatser mellan människorna, medan Axel Persson i Granby hävdade, att föreningarna voro nyttiga såsom ett tecken till politisk livaktighet.

När soc.-demokr. vunno »Pyrrhusseger.»

Fotograf Brydolf var, som redan nämnts, av mycket konservativ läggning. Han tycks haft lätt att föra fram sina idéer. Någon vän av socialismen var han inte. När man vid ett möte diskuterade detta då relativt nya parti, gjorde B. ett par mycket uppmärksammade inlägg, som föranledde ett beslut att ordna med ett offentligt föredrag. Vid detta skulle B. få tillfälle att framföra sina synpunkter. Det var 1905, som mötet hölls. Mycket folk var samlat. Efter B:s föredrag begärdes diskussion. Det visade sig då, att socialdemokr. hade en säker majoritet bland mötesdeltagarna. Brydolf hade all möda att försvara sin position. I årsberättelsen för nämnda år, författad av folkskoll. E. Asp-

ling, erkännes att arrangörerna överumplades. Man hade inte räknat med så stort intresse, ty i annat fall hade man sett till, att B:s sympatisörer talrikare mött upp och bistått honom. Nu fick han så gott som ensam rida ut stormen. Och hans motståndare kunde räkna sig som segrare. Författaren av årsberättelsen betecknade detta som en Pyrrhusseger.

"Vilka nöjen kan anses vara mest förädlande?" Frågan diskuterades vid nov.-mötet 1903, då Carl Gustavsson i Brånsta påstod, att personligt umgänge verkar förädlande, men att skadeglädjen är den enda glädje, som är fullt uppriktig. Om den vore förädlande, ville han låta vara osagt.

Arvid Larsson och »Blondins lina».

Året därpå dryftade man vid ett möte förbudsfrågan. Axel Persson i Granby menade, att de förbjudna fosfortändstickorna voro relativt oskyldiga i jämförelse med de vida farligare rusdryckerna. Arvid Larsson i Rala reagerade mot "måttlighetsvägen", som han liknade vid försöket att passera Niagarafallet på Blondins lina istället för den säkra bro, som ligger bredvid. L. E. Gustafsson påstod, att i den nutida nykterhetsrörelsen finns ingen nykterhet kvar. Så man var inte likriktad inom fosterländska föreningen.

Beställningar av **KRANSAR** och **BUKETTER** mottagas
Tel. Affären **313**, Trädgården **253**

Välkomna och köp

Blommor till Julbordet

ERNST ERICSSON

Handelsträdgård & Blomsteraffär, Kumla

Utflykter till lands och vatten.

1900 togs initiativ till ett möte i Gällersta, för att tillsammans med andra fosterländska föreningar dryfta frågan om en svensk nationaldag. Mötet synes ha varit välbesökt, och man enade sig om att midsommaraftonen skulle firas som nationaldag. Kumla fosterländska förening anordnade också under en följd av år fest å nämnda dag.

Utflykterna till lands och vatten samlade i regel flertalet av medlemmarna. Från en av dessa utflykter har Kumla Julblad lyckats komma över ett unikt fotografi, som illustrerar denna artikel. Många av deltagarna äro numera borta, men åtskilliga leva ännu kvar och äro lätt igenkännliga, fastän de blivit nära 40 år äldre.

Gustaf Adolfsdagen 1903 var en märkesdag i föreningens historia. Under medverkan av Kumla säng- o. musiksällskap firades minnet av hjältekonungens död. Det blev rekordtillslutning på kvällen, då ett fackeltåg utgick från tomten vid Natanael o. fortsatte Hagendalsvägen ned mot samhället. Fackeltåget företrädde av 6 ryttare i fantastiska krigardräkter. Tusentals personer voro samlade. Utom sång och musik förekom där tal av pastor Joh. Falk och lärare E. Aspling.

Haglunds mystiska knackningar.

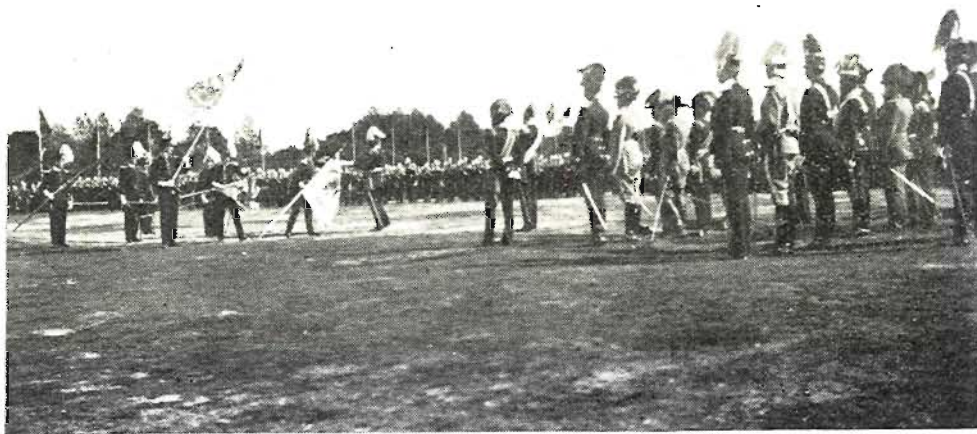
Den vid årsmötena valda styrelsen tjänstgjorde ej vid mötena. För varje sammankomst valdes särskild ordf. samt tvenne sekr. Det tycks ibland vara rätt så knepigt att få sekr. vald. Av ett protokoll framgår, att de utsedda sekr. till följd av stark nervositet voro urständsatta att sköta de maktpåliggande befattningarna, varför istället valdes följande fullt kompetenta suppl.: Erik Larsson, Björka, Gustaf Olsson, Rala och Lars Persson, Sånnersta. De välskrivna protokollen voro i regel ganska långa och ofta även humoristiskt avfattade. I ett protokoll omtalas det, att "Henning Hag-

lund nedskickades till vaktmästaren för att antingen muntligen eller med mystiska knackningar, som endast de båda förstodo, göra en förfrågan om lokalen var ledig."

Föreningen i dödssömn.

Efter 1910 slappnade intresset för föreningen rent katastrofalt. Trots att medlemsantalet var ett gott stycke över 100 måste jan.-mötet 1911 inställas, då ingen medlem infunnit sig. Samma år upphörde den tidigare så framgångsrika föreläsningsverksamheten. Man får den uppfattningen av protokollen, att en opposition växt fram för att få till stånd en fristående

föreläsningsförening. Komm. Erh. Morén, som förestod föreningens föreläsningsverksamhet, hade till mötet d. 5 april inlämnat sin avsägelse under motivering, "att det var omöjligt att få någon livskraftig föreläsningsverksamhet att blomstra und. fosterländska föreningens hägn, främst på grund av föreningens alltmer överhandtagande dödssömn o. den utbredda

Kung Oscar inviger fanor vid Sannahed 1900

misstron mot densamma runt omkring." Skrivelsen väckte starka protester vid mötet, heter det i protokollet.

Sista årsberättelsen, som är skriven av nyvalde läraren vid Fylsta skola, Erik Ekdahl, gäller året 1911. Den synnerligen välskrivna berättelsen är rik på uppslag, vars praktiserande skulle ge föreningen gott om arbetsuppgifter och bliva till gagn för medlemmarna. Det var emellertid omöjligt att få dessa till mötena.

Det råder intet tvivel om, att föreningen utfört ett gott arbete för att väcka intresse för biblioteks- och föreläsningsverksamheten. Inte så få av medlemmarna hade genomgått folkhögskolan i Kävesta och där fått intresset för folkbildningen befast. Så länge dessa och en del andra ortsbör buro upp fosterländska föreningen, gick det framåt. När dessa sedermera med ålderns rätt lämnade det mera aktiva arbetet, visade det sig att det unga Kumla inte hade samma intresse och uthållighet i arbetet.

Köp Julklapparna

Tel. 25 & 325

Kumla Järn- & Redskapshandel

Fredrik Emberg

Såsom en typisk hembygdsvårdande förening, som den var, är det inte överdrivet att påstå, att den lever kvar i Kumla-Hallsbergs hembygdsförening. Fosterländska föreningen rekryterades även från Hallsberg, och bland initiativtagarna till hembygdsföreningen voro även personer, som tillhört fosterländska föreningen.

De ännu kvarlevande medlemmarna från 90-talets fosterländska förening minnas ännu med glädje de trevliga sammankomsterna och icke minst de större festerna, då krönikören E. Gustafsson i Brånsta skaldade om sin ords aktuella händelser på bl. a. följande sätt:

Fast mandom, mod och morske män
väl fanns i fredsföreningen,
en dag i samma veva — allt väl —,
som det var dyrt att leva — Ni förstår mig väl,

ordförande, doktor B(ourelius),
dödsfallet konstaterade.
Och Olsson såg bland annat — allt väl —
hur livets urverk stannat — Ni förstår mig väl.

När kungen var vid Sannahed,
då hurra vi med besked.
Tal hölls i långa banor — allt väl —
för regementets fanor — Ni förstår mig väl.

Ty mycket man kan råka för —
se'n man har blivit krönikör.
Det finns så många sällar — allt väl —
och många mörka kvällar — Ni förstår mig väl.

Men skam man väl på väggen ser,
då man ej tål att en barber
i håret konjak dryper — allt väl —
och dödar små som kryper — Ni förstår mig väl.

Plantering av parkträd utefter landsvägarna var ett av föreningens många initiativ. Träden kostade föreningen stora slantar, inte minst därför att nyplanteringar ofta fick företagas. En del vandaler kunde inte låta träden vara i fred utan sönderbröt dem eller på desamma exponerade sin inneboende råhet, heter det i en årsberättelse.

Föreningen hade också att dragas med dålig ekonomi. Föreläsningsverksamheten krävde stora belopp, även om staten och kommunen lämnade goda anslag. När föreningen låg i dödsryckningarna ordnade några ungdomar med Henning Haglund i spetsen till med en pampig hembygdsfest på Sannahed. Bruttoinkomsten på festen blev över 700 kr. Och därmed kunde föreningen tryggt avsomna och även sälla sig till donatorerna, då "boets" behållning, 125 kr., överlämnades till Kumla Folkbibliotek.

Vad man än vill säga om Kumla fosterländska förening, så kan man efter att ha studerat protokollen inte annat än instämma med en av föreningens sista medlemmars uttalande till undertecknad:

— Det var en fin förening. N. H.

När Kumla Julblad inte räcker till

En "nybakad" tidningsutgivare ställes inför många problem, som vålla honom åtskilligt huvudbry. Ett bland dessa är den nya tidningens upplaga. Hur många exemplar skall man våga trycka?

När Kumla Julblad 1931 för första gången utkom i det nya formatet bestämdes upplagan till 900. Detta visade sig sedan motsvara efterfrågan. Året därpå trycktes jämnt 1000 ex., vilka slutsåldes en vecka före jul. Ökningen har sedan fortskridit, så att Julbladet 1937 trycktes i 1500 ex., vilket är rekord, då det gäller en tidnings eller publikations spridning i Kumla.

Redan ett par dagar efter sedan Julbladet utkommit, visade det sig att rekordupplagan ändå inte skulle räcka till. Efter knappt mera än en vecka var tidningen slut hos utgivaren. Och sedan dröjde det inte så många dagar förrän affärerna också voro länsade på tidningen.

Inte är det så trevligt för en utgivare att få massor av tidningar över. Men det är heller inte roligt att få avvisa hundratals bland den gamla läsekretsen, som inte passat på att skaffa ett ex. i tid. Så var förhållandet förra året. Särskilt svårt var det att ej kunna sända julbladet till de många kumlaiter i förskingringen, som rekv. pr post. Bland dessa funnos också anförvanter till personer, som omnämnts i tidningen, vilka enträget anhöllo att få köpa ett julblad. Artikeln om »Stockholmare på grönbete i Kumla» väckte mycken uppmärksamhet hos Löwenadlarnas stora släkt här och var i landet. En vecka före jul kom rekv. på 5 ex. Men inte ett enda ex. fanns kvar med undantag av arkivexemplaren. Utg. ringde då upp affärerna för att om möjligt få fram de erforderliga exemplaren. Men överallt samma nedslående svar: Allt är utsålt. I en affär ute i socknen fanns antligen två ex. kvar. »Sänd dem i retur med första buss!» Och under förhoppning att dessa skulle komma, så togs två ex. av arkiven och postades till Löwenadlers. Men några ex. kom tyvärr inte med bussen. När man i affären hörde att det var så nära slut, så ville man inte släppa "dyrgriparna".

Med den nu ökade upplagan hoppas utg. kunna tillfredsställa efterfrågan. Till alla, som på olika sätt bistått utgivaren i hans arbete att samla material till innehållet, framföres härmed ett varmt tack.

LIVFÖRSÄKRINGAR

i dess olika former erhållas
fördelaktigast i gamla välkända

Brand- &
Livförsäkrings A.-B.

SVEA
GÖTEBORG

Agentur för Kumla: **Kassör THURE SCHELIN**

Automobil- o. Motorcykelförsäkringar i

»**NATIONAL**»

Ansvars- och Olycksfallsförsäkring i

**Internationella Olycksfalls-
försäkringsaktiebolaget**
Stockholm

Agentur: **Kassör THURE SCHELIN Tel. 123**

4 seklers kyrkoherdar i Kumla

I en av framlidne häradsdomare Lars Pärssons i Blacksta anteckningsböcker från 1881 har utg. funnit en förteckning över kyrkoherdarna i Kumla från år 1520. Förteckningen uppgives vara gjord efter riksdagsman Erik Olssons i Sånnersta anteckn. I »Till Hembygden» 1925 har greve E. Lewenhaupt skrivit »Några bilder ur Kumla prästgårds historia till 1825». De flesta kyrkoherdars namn förekomma i dessa »bilder». Utg. har gjort en sammanställning, som torde intressera Julbladets läsare.

Kyrkoherde i Kumla pastorat var 1520 *Ludik*. Han kom från Kräklinge och blev evangelisk predikant i Kumla.

Från 1529 till 1576 skulle *Carolus Benidikti* ha varit kanik- och kyrkopredikant i Kumla. E. Lewenhaupt uppgiver, att *Peder Larsson*, kallad »herr Per», var kyrkoherde från 1540 och erhöll 1553 Korstalykan (Kårstahult) i förläning. Det kan ju antagas, att Benidikti ej tjänstgjorde så lång tid, utan att »herr Per» var närmast företrädare till *Serverinus*, som 1576 tillträdde platsen efter att förut ha varit pastor i Sköl-lersta.

Nästa innehavare av tjänsten var *Laurentius Nikolai Chesnecopherus*, som tillträdde 1578 och avled 1606. Han begrovs i kyrkan, som brukligt var den tiden. Under hans tid uppsattes den numera å Örebro museum förvarade predikstolen.

1593 hette kyrkoherden *Laurentius Nicolai* och 1607—1618 är *Sven Benidikti Blackstadius* innehavare av pastoratet. Andra uppgifter saknas.

Under en för honom själv högst prövande tid tjänstgjorde *Johan Laurentii Nericius* 1619—1629. Kyrkoherdens unga dotter Margareta låg nämligen under flera månader i ett extatiskt tillstånd, varunder hon skildrade underliga syner och uppenbarelser. Från hela Närke strömmade folk till prästgården. Myndigheterna fingo till slut ingripa och folket förbjöds att vidare »löpa till Kumbla och höra på den profetiska pigans predikningar, som dock intet annat är än idel dårhet och galenskaper». Det är ej känt, huru flic-kans öde blev.

Johannes Wigacus nämnes som själasörjare 1631 men fick endast verka några månader i Kumla. Redan året därpå blev *Peter Magni Bellander* kyrkoherde, ej blott därför att han var »en vacker och skicklig präst både i sjungande och predikande» samt en lärd man, utan egentligen mest av det skäl, att han enligt tidens sed »conserverade» företrädarens, Wigacus, änka Karin. Även han hade att göra med en, som det ansågs, av den onde besatt kvinna, lyckligtvis ej bland hans när-

maste utan dotter till en bakerska. Kyrkoherden hade mycket bekymmer av den stora mängd soldater och lösdrivare, som på »denna stora gästningsvägen» hem-sökte prästgården. 1639 skriver han, att »nu är den olagligste och besvärligste tiden till att bekomma vad som köket kräver. Boskapen är otidig, fågel och ha-rar äro alldeles förbudne, att man dem icke för pengar bekomma kan». Och slutar han sin klagovisa: »man kan inte alltid framsätta ox- och fårakött för de gode herrar». Förrymda soldater uppehölo sig också i socknen, fördelade i hopar på tjugo man, strövande omkring och ofredade resande och plågade allmogen med tjuveri.

Under åren 1652—1661 hade magister *Eric Horu-cus* hand om församlingsvården. Han efterträddes av *Anders Edsbergius*, om vilken säges, att han blev far till tvenne biskopar. Under hans tid lämnade pasto-ratet ofta hjälp åt in- och utländska nödlidande av olika slag.

Kyrkoherde 1686—1695 är *Christiern Bergman*.

1697 erhöll pastoratet en synnerligen duglig kyrko-herde i strängnäslektorn *Bergerus Flosundius*, som med nit och kraft ingrep på olika områden. Han var den förste, som här höll ordentliga stämmor och var syn-nerligen sträng och höll noga uppsikt på gudstjänst-deltagarna. På en stämman begärde han, »att de kärin-gar, som under predikan lupu by emellan och bedrogo mansfolk, skulle angivas hos prosten eller länsman». Liderliga kvinnfolk skulle dessutom »drivas dädan ur socknen». Under hans tid ihågkommo församlings-borna kyrkan med rikliga gåvor. Förvaltare på Säby-lund var denna tid Lars Hedin, från vilken våra da-gars dr Sven Hedin härstammar i rätt nedstigande led.

1712 utnämndes mag. *Daniel Fransell* till kyrko-herde men avled samma år. »Nådåret» 1713 innehade mag. *Laurentius Thuring* tjänsten.

1714 blev mag. *Nicolaus Ahlgren* präst här, därtill förordnad av Carl XII, då han befann sig i Bender.

Sveno Olai Flodman blev kumlapräst 1722, tack vare sina tjänster som krigspräst åt Carl XII. För-

MJUKA MATTOR

i olika kvalitéer
och prislägen

— **LINOLEUM** —

Moderna, trivsamma

M Ö B I L I E R

Vårt urval av vackra, gedigna Möbler gör det möjligt för Eder att med låg kostnad inreda Edert hem

KLAESSONS MÖBELAFFÄR - KUMLA

samlingen hade önskat en annan präst, men mottog dock F. med välvilja. På sin första stämma tackar han församlingen för dess »hjälp till åkerns upplöjande i våras och gödselns utförande i sommar». Han ivrade mot överflödet i mat och dryck vid gästbud och mot mångadagarsbröllop med de vanliga brukna, att man »skulle löpa som en fårscock att se på bruden» och att denna »skulle gå i köket och smaka på var rätt, innan hon i brudstugan ingår». Flodman ansågs vara en av den tidens bästa präster i stiftet.

1731 begärde församlingen att få *Johannes Gilnæus*, som lovat att äkta företrädarens änka. Han hade varit hovpredikant hos Bengt Oxenstjerna. På stämmorna denna tid behandlades icke blott kyrkans utan även socknens angelägenheter. En nådig skrivelse hade inkommit om att ungdomen skulle lära sig den då och senare flitigt anlitade åderlåtningen. Stämman insåg tillfullo det värdefulla i undervisningen men mäktade icke med att underhålla sådana till att lära i Stockholm, som en ganska dyr ort, utan »nödgedes man hädanefter som hittills vila vid den nådiga Gudens hjälp allena och vid slika tillfällen betjäna sig av dem de varit vana hittills».

1751 tillträdde mag. *Petrus Nyström* pastoratet. Han hade i många år tjänstgjort vid Konungens Livgarde bl. a. som pastor primarius i 10 år. Var med i ryska kriget 1741.

1760 inflyttade kyrkoherdesonen från Kvistbro *Daniel Josua Stenius* i prästgården. På eget bevåg bildade han en motsvarighet till kyrko- och skolråd, på så sätt, att å stämman utvaldes 24 äldste i församlingen, som skulle jämte honom avgöra kyrkans och prästgårdens angelägenheter m. m. Han genomdrev också, att »kvinnfolken skulle först träda ur kyrkan» samt förbud på att »växla lösmynt utur häven under gudstjänstens förrättande». Under denna tid väckte en Anders Collin, som var född i Kumla, uppmärksamhet som stiftare av en religiös sekt. Han flyttade till Stockholm, där han först som strumpvävare, sedan som skollärare och predikant bodde till sin död 1830. Ännu på 1850-talet funnos i Finland anhängare av sekten.

M. G. Wallenstråle

1783 fick kumlaborna i dr *Martin Georg Wallenstråle* en kyrkoherde med dyra vanor och dåliga affärer. Trots motståndet mot hans utnämning blev förhållandet mellan honom och församlingsborna gott. Dock tycks han inte haft så stora förhoppningar på dessas förmåga att skicka sig. Då han på en stämma yrkar på stillhet och ordning vid utgåendet ur kyrkan, tillfogar han spetsigt: »Om annars

någon sådan i Kumla tolkhop är möjlig». Han var en synnerligen vittberest person, flitig talare och poet, »dock utan synnerliga anslag». Efter sju år i Kumla blev W. biskop i Kalmar stift 1789.

1791 blev bergsmanssonen *Pehr Thyseius* från Tysslinge kyrkoherde. Hans ämbets tid blev endast tvåårig. Förbjöd »allt kringfarande annandag jul att sjunga Staffansvisan vid vite av 16 daler för var och en av ungdomen samt var och en husfader, som det tillåter».

1795 blev dr *Olof Domeij* utnämnd men avled före tillträdet av platsen.

1798 fick Kumla med *Carl v. Rosenstein* en verksam prästman, men som ej ägde något djupare religiöst intresse. Han nedlade ett välsignelserikt arbete för fattigvårdens och skolväsendets ordnande och intresserade sig i övrigt mest för lantbruk och politik. Det sades också om honom, att han var en sammansättning av präst, adelsman, officer och lantbrukare. Han var också en av stiftarna av länets hushållningssällskap och var talman i prästeståndet. Under hans tid besöktes prästgården av kronprins Carl Johan samt av flera av dåtidens mera bemärkta personligheter.

Carl v. Rosenstein

1809 utnämndes R. till biskop i Linköpings stift och 1819 till ärkebiskop. Han var även ledamot av Sv. akademien.

1812 är ett betydelsefullt år i Kumla församlings historia. Då tillträdde nämligen *Frans Michael Franzén* kyrkoherdetjänsten här. Under den gamla prästgårdens låga tak samlades många av vårt lands mest framstående litterära personligheter såsom Tegnér, Geijer, Atterbom, Anna Maria Lenngren m. fl. Själv betecknade Franzén kumlatiden såsom hans livs lyckligaste, och det var här som han författade sina vackraste psalmer. Det alltmer aktuella kyrkobygget anses ha varit anledning till, att han lämnade Kumla. Hans starkt vittra läggning hade svårt att förenas med de uppgifter, som påvilade ledaren för kyrkobygget med dess många ekonomiska bekymmer.

F. M. Franzén

Det blev istället professor *Karl Erik Kjellin*, som genom sin utnämning till kyrkoherde 1825 kom att bli ledaren för den nya kyrkans tillkomst. K., som var en bemärkt matematiker, ägnade sig också åt lit-

Lämpliga
Julklappar!

Tel. 67

Skidor, Bindningar och Stavar, Stålsparkare och Sparkskor, Skridskor, Bandyror, Bandyklubbor, Bollar m. m., Fickknivar, Saxar, Ljusstakar

PRESENTKORT

Kokkärl av koppar, aluminium och rostfritt stål, Kandelabrar i tenn och messing, rostfria Bordsknivar, Gafflar, Förskärare, Manglar, Vridmaskiner

MARTINS JERNHANDEIL

terär verksamhet och utgav bl. a. ett flertal läroböcker, av vilka särskilt den i geometrien vann stort erkännande. Han ansågs också vara författare till några i Örebro utgivna folkskrifter av »välment politisk syftning». K. dog 1844 och ligger begravnen på Kumla kyrkogård.

Olof Ulrick Uddén, kyrkoherdeson från Asker, efterträdde Kjellin 1846. Han verkade i församlingen under 16 år till sin död 1862. I 1936 års Kumla Julblad har hans son, f. landshövd. Herm. Uddén, skildrat sin ungdoms upplevelser i Kumla.

A. P. Falk

1865 tillträdde lektorn vid Nya Elementarskolan i Stockholm A. P. Falk kyrkoherdetjänsten, som han innehade i ej mindre än 40 år till sin död 1904. Han var en hängiven kristen, som också deltog i den frikyrkliga verksamheten och i nykterhetsrörelsen. Under rubr. »Ett prästhem i Kumla» har sonen, rektor J. Falk, i denna tidning 1933 lämnat en intressant karaktäristik av den verkamme prästmannen.

Gustaf Pettersson

Gustaf Fredrik Pettersson, som tidigare innehåft kyrkoherdebefattning i Alby, kallades som fjärde propredikant 1905 och valdes också med stor majoritet till Falks efterträdare. Under P:s ämbets tid i Kumla åren 1907—1922 nådde skolväsendet en betydande utveckling med omfattande skolhusbyggnader. P. var känd som en god predikant.

Kontraktsposten *Caleb G. Häger*, som valdes till P:s efterträdare, hade tidigare innehåft kyrkoherdetjänst i Tumbo samt i Hammars pastorat. Under sin verksamhet i Kumla, från 1924, har prostén Häger tillvunnit sig församlingsbornas odelade aktning och tillgivenhet, icke blott såsom en framstående ordets förkunnare utan även för sina gedigna personliga egenskaper, sin stora beredvillighet att på olika sätt stå sockenborna till tjänst samt för den gästfrihet, som utövades i prostgården. För kyrka och skola har H. varmt nitälskat. Under hans ämbets tid har församlingens ståtliga tempel undergått en omfattande restau-

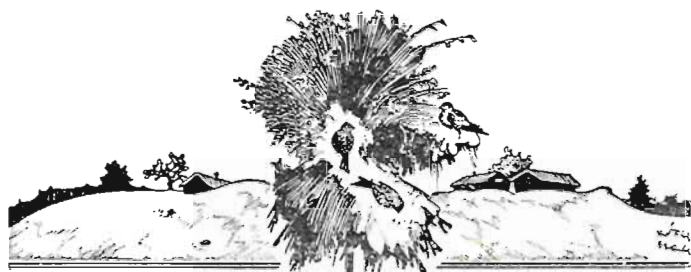
C. G. Häger

tering, framförallt dess interiör. Skolväsendet har alltmer moderniserats. Efter att blivit tilldelad emeritilön avgick H. 1 april i år och flyttade till Örebro.

Prosten *Carl Gottfrid Willén*, Kumla församlings nyutnämnde kyrkoherde, är född i Hammars socken den 24 juni 1881. Har innehåft komministratur i Ösmo samt i Botkyrka. Sedan 1921 har W. varit kyrkoherde i Vadsbro och Blacksta pastorat i Södermanlands län. Han har även avlagt folkskollärareexamen och även en tid varit vik. läroverksadj. i Gävle. Willén är en framstående talare och känd för sitt varma intresse för folkskolan och kyrklig ungdomsverksamhet.

C. G. Willén

Kumla i tidningsbladen.

En insändare till Ö. D:s önskespalt har hugnats med en femma för följande:

»Det vore önskvärt om nummer på husen infördes i Kumla, så att man vid meddelande av adressen endast behövde använda gatans namn och numret i likhet vad som f. n. är fallet t. ex. i Karlskoga. Med det nuvarande olämpliga systemet med boxnummer och namn på varje hus kan man, om man bara känner boxnumret, få springa över hela samhället i onödan, innan man kommer rätt. Man kan ju inte bära adresskalender på sig vid varje tillfälle. Kostnaderna för denna praktiska reform kunna väl ej bli så stora, att reformen fördenskull icke kommer till stånd.»

*

Om Johan Behrn skaldar Grönkvist i Ö. D. bl. a.:

»Det hör till alla mänskors lott att föds nå'n gång,
och sämst sker detta ej i Kumla,
där får man med sig födgeni i skokartong,
när man i livet ut ska tumla.
Som 16-årig yngling han sin egen var
och varseblev, att fortare man rik är,
om man har egna skofabriker.
Så tänkes det av varje äkta Kumla-kar.»

Hederspresenter

i Guld, Silver o. Tenn, Matsilver, nya modeller, Vaggur
Fickur, Armbandsur - Förlovnings- och Vigselringar

Gammalt guld och silver uppköpes

ELIAS ENGLUNDS GULDSMEDSAFFÄR

Tel. 301

J. A. Gartz

En mångsidig Kumla- fabrikör

Fabrikant - hemmansägare
vägbyggare - storannonsör

På årets första dag gick en gammal välkänd kumlabo över gränsen till det okända. J. A. Gartz' verksamma liv var väl, om någons, rikt på växlingar. Född smålänning, kom han någon gång på 1890-talet till Närke. Först konditionerade han i Örebro men kom dock snart till Kumla och erhöll kondition som handskomakare.

Smålänningens håg stod till den egna rörelsen. Så började han att med sin hustrus hjälp förfärdiga barnpungar. Var han hade sin första verkstad, föreligger olika uppgifter, men den tordé med all sannolikhet ha varit inrymd å andra våningen i den fastighet, där handl. Gerh. Widlund har sin affär vid Kungsvägen.

När sandalerna började att komma på modet, började Gartz även tillverka sådana. Redan nu väckte han uppmärksamhet genom sina reklamidéer. Ännu i dag får man höra det bevingade uttrycket: »Med Gartz Diabolo-Sandaler löper en ung man sin väg till ena pigo dubbelt så lätt». Själv kunde Gartz skryta med att hans sandaler t. o. m. användes av orientens färgade folk.

Så kom en tid, då Gartz i likhet med många andra skofabrikanter började tjäna pengar. Sin rörelse utvidgade han mer och mer. Att hans fabrik eldhärjades kunde endast tillfälligtvis slå ned hans mod. Gartz byggde nu en större fabrik, och tillverkningen ökade alltjämt.

Gartz var även hemmansägare. Han hade inköpt en lantgård i Södra mos, på vilken han offrade en hel del slantar. Särskilt tycks fjäderfäskötseln ha varit hans hobby en tid. Han inrättade en modern hönsgård och skydde inga kostnader, då det gällde att anskaffa avels- ägg från förnämliga höns.

Vid ett tillfälle skulle Gartz köpa en häst av en god vän. Innan köpet var avslutat, fick han se hästen stå utanför en affär, medan hans husbonde var inne och handlade. Gartz nöjde sig ej med att klappa det vackra djuret utan tog sig för att kittla det med käppen med påföljd, att hästen satte av i vildaste sken från sin påtänkte nye husbonde, som dock med ens förlorade allt intresse för hästköp.

Med sin fabrikspersonal stod G. alltid i gott förhållande. När lågkonjunkturen efter fredsslutet medförde stark minskning i ordertillgången, kände Gartz det svårt att behöva vidtaga permitteringar av sina arbetare. Han satte därför igång med sitt eget arbetslöshetsföretag. Tidigare hade han uppfört en villa i närheten av sin lantgård i Södra mos. Till denna saknades ordentlig väg från samhället. Därför beslöt han sig för att av egna medel bygga en pampig väg från Mossbanan till Sörbyvägen. Den kostade honom åtskilliga tusenlappar, som hade kommit honom väl till pass under senare delen av hans jordevandring. Men Gartz närde stora planer. På skogsområdet efter norra delen av vägen skulle han bygga villor åt sin fabrikspersonal. Det skulle bli en egnahemskoloni, som hedrade dess upphovsman. Allt blev dock en hägrande dröm för den idérike fabrikören. Vägbygget kostade stora slantar, men detta hade han nog rätt upp. Värre var, att han genom sin fabriksrörelse åsamkades så oerhörda förluster, att rörelsen måste likvideras.

Gartz stjärna skulle ännu en gång vara i uppåtgående. Han startade sin så mycket omtalade efterkravsaffär, som gjorde hans namn känt i den minsta lilla avkrok av vårt avlånga land. På Kumla Skofabriks tredje våning samlade han ett imponerande skolager, handskar, skosmörjor m. m. Och så började han sin stort lagda annonsering. I så gott som varenda tidning, som kunde ståta med bra spridning, infördes hans annonser. Vem minns inte »Utan mellanhänder», den fyndiga rebusannonser. Mellan ett par tecknade händer var anbrakt ordet »utan», och så skulle läsaren tyda vad annonsören menade. Och det var ju inte så svårt. Att allmänheten observerade hans annons, det visade sig snart. Orderna strömmade in, och Gartz och hans personal hade fullt upp att effektuera dem alla.

Vår Herrekipering kan i
år erbjuda Eder en syn-
nerligen rikhaltig sortering
av trevliga JULKLAPPAR

BENGTSONS

KUMLA

Oavbrutet höll Gartz på att mata tidningarna med annonser. »Gartz illustrerade kattalåg» (en katta som låg var tecknad i annonsen) sändes ut i massupplagor. Utgifterna för annonser stego till fantastiska summor. Men efterkravsaffären gick alltjämt framåt. Han stimulerade dock sina kunder på alla möjliga sätt. Så kunde man en dag läsa i annonsspalterna, att den som köpte ett par skor från Gartz skofabrik i Kumla erhöi som gåva en dyrbar klocka, herr- eller damur.

Annonsen »Utan mellanhänder» spelade åtminstone vid ett tillfälle G. ett spratt. En trogen köpare uppåt landet kom en dag till Kumla och ville se på fabriken. Hur Gartz klarade den malören, är obekant för sign. Men nog klarade han den, därom råder intet tvivel.

Gartz var inte så litet psykolog. Han visste vad som slog an på framförallt de bredare konsumentlagren. Många exempel finnas på hans fyndiga sätt att åstadkomma massverkan. Här skall blott återges ett. En dag, när lastbilen stod startfärdig till postkontoret för att där avlämna ett imponerande antal skopaket, fick Gartz plötsligt en idé. Han kallade omedelbart på fotografen och gav order om att skopaketen skulle placeras i jättestaplar utmed bilens ena långsida. Så skulle fotografering äga rum. Det blev ett foto, som var lyckat. Och den påhittige fabrikörens ögon lyste av belåtenhet. Ty ingen, som sedan såg den reproducerade bilden i katalogen, kunde tro annat än att bilen var fullastad med skopaket. Under bilden lästes följande: »En dags order färdiga att lämna Gartz Skofabrik».

Efter några år flyttade Gartz sin efterkravsaffär till Örebro. Den tycktes då ha sett sina bästa dagar. Nya efterkravsaffärer i skodon växte som svampar ur jorden och konkurrerade om konsumenternas ynnest. Motigheterna blevo Gartz så småningom övermäktiga, och han nödgades slutligen att säga farväl till allt vad efterkravsaffärer hette.

I sin välmakts dagar var G. känd för stor frikostighet. För resor hade han ett verkligt intresse. Med sin bil företog han vidsträckta sådana. På en av dessa resor kom han en sommardag till sin födelsebygd och fick då höra talas om en »undergörare» någonstans i den småländska skogsbygden. Gartz hade inte sin mage i prima form och ville därför höra »undergörarens» ordination. Nu hade Gartz inte så synnerligen svårt att bli begestrad, men den omtalade »läkaren» i skogsbygden fångade honom helt med sin läkekonst. Gartz samlade ihop en hel mängd uttalanden i tidningarna och av enskilda personer och skrev själv ihop en hel del superlativer. Detta allt bekostade han tryckning på och som gåva bipackade skopaketen.

För homeopatien hade Gartz stora sympatier. I Fylsta fanns för ett 20-tal år sedan en homeopat, vars medicin G. funnit välgörande. Någon större praktik hade denne emellertid inte. Detta, menade Gartz, be-

rodde på underlåten reklam. Lika svårt som det är att sälja skor utan reklam, lika svårt är det att få allmänheten att anlita homeopaten, om man inte på något sätt gör sig påmind. Gartz hade själv erfarit reklamens betydelse, och han hjälpte nu sin vän med att bl. a. samla in intyg, vilka sedan trycktes och spreds runt omkring i närkesbygden.

Under senare åren försökte Gartz själv praktisera yrket men tröttnade snart. Då en vän sporde honom, hur det kom sig att han sysslade med homeopati, svarade G.: »Jag hade tänkt det skulle bli ett passande yrke för mej att bli pillermakare på gamla dar, för du vet ju att så många har försörjt sej bra på det.»

Under sina sista år sysslade G. med lite av varje. Ingenting ville emellertid lyckas honom, och tanken att åter komma på »grön kvist» tvingades han med tiden att överge. Men hans företagsamhet var beundransvärd. Sist tjänade han sitt uppehälle med försäljning av kaffe med Kumla som förnämsta avsättningsrayon.

Gartz var en glad och fridsam människa, som säkert hade idel vänner. Hans intellekt var mycket rörligt. Blev han tänd av någon idé, kunde han ge sig helt för att genomföra den. Det var många gånger högst intressant att lyssna till hans vittomfattande planer. Någon egentlig sparare var han inte. Han var snarare av den uppfattningen, att pengarna skulle ständigt vandra omkring. Under de senaste åren av hans levnad passerade de dock honom förbi. Fortuna svek honom till slut.

Minnets av Gartz skall länge leva bland kumlaborna, som nog tycka att fullmäktige gott kunnat visa något lite av hjärtats värme, då den forne donatorn var i nöd.

Gartzvägen döpte man officiellt till Hagagatan. Det torde dock dröja länge, innan denna benämning slår igenom. Men Gartzvägen känna alla samhällsbor till, och den är i alla fall ett ståtligt minne efter en iderik, företagsam och verkligt godmodig människa.

N. H.

Lantgården i Södra mos, som Gartz en tid innehade

Utnyttja de goda tiderna!

Trygga Eder framtid och ålderdom!

Barnförsäkringar, Livförsäkringar
Pensionsförsäkringar, Livräntor

Ring upp Allmänna Liv-Odens
representanter i Kumla och begär offert!

Folkskoll. Gustaf Hagsjö — Kassör Herbert Widén
Tel. 390

Tel. 485

Ett Kumlagängs upplevelser på sjö och land i Lerbäcksbygden

Av Hugo Ericsson, Kumla

Tibon. de vackra vyernas sjö

Tiden omkring midsommar i år, den tid alltså som för vanligt folk är lika med semester, blev en uppenbar besvikelse. Hotell, pensionat, bad-, och campingplatser blevo snart avfolkade, emedan regnet o. kylan satte sin prägel på allt och alla. Semesterplaner, som man burit på sedan månader tillbaka kastades över ända, och humöret sjönk ned i kängskaften, där dväljdes det i nästan fjorton dagars tid, och så gott var det, då vet man var man har det. För alla dem, vilka ordnat det så för sig, att de hade tillgång till ett om också oöbekvämt så dock sofflock gick det an, men för oss andra, som redan kommit ut på färdvägen, väntade några besvärliga dagar. Man fick iakttaga all tänkbar försiktighet så ej grejorna, särskilt sovsäckarna, skulle bli våta, ty som bekant lär det inte vara hälsosamt att ligga i våtvarmande omslag nattetid. Besvärligast hade säkert de, som med bristfälliga tält frestade väder och vind under ett par veckors indianliv, och beklagligt nog översvämmas den svenska marknaden av underhålliga tält. Detta förhållande har säkerligen medfört, att många campingadepter efter dystra och dyrbara erfarenheter upphört med tältlivet och köpt sig en sportstuga — »på fördelaktiga villkor».

Första etappen.

Vårt gängs semesterplaner gingo ut på en kanottur genom de sörländska sjöarna, och i god stämning och gott väder skedde starten från Åsbro.

Första etappen utgjordes av landsvägsrullning till Tibon, där utrustning och bemanning fördelades på de två kanoterna, som tillhörde expeditionen.

De första sjöarna, Tibon, Skirn och Fogelsjön, visade sin fagraste sommarfärgning. Vinden låg svagt emot och vågorna kluckade lekfullt mot stäven. Än mellan Östersjön och Fogelsjön var för ovanlighetens skull paddelbar ända upp under bruket vid Kårberg.

Där mötte höga vågor . . .

Kårberg är ett gammalt bruk under Skyllberg, och den huvudsakliga tillverkningen utgöres, åtminstone om man skall döma efter de stora upplagen på bruksbacken, huvudsakligen av järnråd i olika dimensioner.

Nu var det lördag, vilket hade till följd att ett särdeles stort publikum samlades omkring våra kanoter, och snart gingo diskussionens vågor höga. Striden gällde huruvida de små flytedonen skulle kunna bära både oss och alla grejorna. Majoriteten, som inte alltid har rätt, framhöll att vi borde stanna på landbacken. Hur det var så sattes kanoterna i ån och den ena saken före den andra lämpades ombord, och till sist embarkerade vi. Tre i den största och två i den minsta kanoten. Och majoriteten gick bet — kanoterna buro. Ett förväntat utrop hördes från några av de stridbaraste åskådarna, vilkas antal nu uppgingo till 27 stycken, jämte kvinnor och barn.

På okända vatten.

Så paddlade vi genom ån, en underbar bit vattenväg, och kommo ut i den djupa insjö Östersjön här gör upp emot Kårberg. Motvinden hade ökat i styrka och några mörka regnmoln seglade på himlen. Väl komna ur viken svängde vi högerut och »kursade» snarvundalandet i nordväst, därmed gled kanoterna fram på för oss alldeles okända vatten. Sommarens upptäcktsfärd hade börjat.

Östersjön är en av sydnärkes vackraste sjöar, drygt 5 km. lång och där den är som bredast cirka 1 km. Några små öar och skarpt markerade uddar stora icke strandlinjens mjuka förlopp, den berättar dock, att det bör finnas gott om grund och kanske ensamt liggande stenar i sjön, varför de bräckliga farkosterna böra drivas fram med en viss försiktighet.

En förfallen skönhet.

I sjöns nordvästra ända, ej så långt ifrån stranden fångar en byggnad vår uppmärksamhet. Den ligger på en höjd inbäddad i en skog av väldiga grannar och tallar. Numera tycks det vara en förfallen skönhet, ratad och glömd av sin ägare. I sin glans dagar har det kanske varit ett lusthus, en förnäm fiskestuga eller ett jakislott. Numera är dörren sönderslagen, fönsterluckorna nedfallna, inventarierna spolierade, taket läck och rundvirket härjat av tidens tand. Ändå tjänar den en uppgift. När traktens kreatur gå på bete i skogen, söka de sig ofta till stugan för att där få skydd undan väder och vind, och om lördagskvällen blir ruggig, händer det ofta, att ungdomen av släktet homo tråffar samman på övre botten för att till bälgaspelets toner tråda en yrande slängpolska, så att det gamla huset darrar i sina grundvalar. Men så var det kanske förr också, då ungdomar från den stora egendomen Tjälvesta roade sig här i förnäm avskildhet.

Lämpliga Julklappar

till billiga priser finner Ni bäst genom besök i

DAMKONFEKTIONEN

Märta Wigerell

Tel. 522

Där tant Augusta bor

Östersjöns vackraste idyll.

Sakta drivas kanoterna fram längs stranden. Inget särskilt att se. En vacker sommarstuga, ett par öar, men i höjd med Kårbergsviken måste vi absolut göra strandhugg. En den mest förtjusande lilla människoboning ligger där inbäddad i storskogen. Visserligen kanske det inte är svensk bostadskultur av i dag, men det kan inte hjälpas. Det vilar något stilla förnämt över det lilla torpstället med sitt torvtäckta tak, där taklöken växer ymnigt och där några björktelningar slagit sig till ro. Och när en gammal tant kommer ut på trappan för att hälsa på "främmandet", känner man sig uppriktigt glad, att man gjort strandhugg här vid Östersjöns odiskutabelt vackraste idyll. Den gamla är över 80 år och bor för tillfället ensam i sin stuga. Med sin stilla, varma stämna förhör hon sig, varifrån vi äro och vad vi heta, och då vi berätta om kanoterna måste hon med och se på dem. Hon berättar även om sina barn, om sin eka, med vilken hon varje dag rör över till Kårbergssidan och hämtar mjölk, om sitt fiske, ty det händer ännu att den gamla gumman lägger ut sina nät och får sig en gädda, och om mycket annat. När vi till sist paddla bort, står den gamla präktiga gumman kvar på stranden och vinkar. Vilka hennes tankar äro, kan ingen säga. Säkert hade vårt korta besök betytt ett kärkommet avbrott i ensamheten. Kanske stod hon på stranden och mindes längesen flydda dar, då hon själv med snärt i årtagen plöjde fram över Östersjöns blanka vatten. Och därför stod hon kvar ännu sedan varje möjlighet för henne att se de små bortilande farkosterna måste ha upphört. Vi sågo henne, ty hennes förklåde lyste mot bakgrunden av det gröna, som en skarp vit prick.

När jag nu sitter och skriver om denna händelse, står det klart, att av sommarens alla minnen är minnet av tant Augusta vid Östersjön det vackraste och käraste.

En bra tältplats — men en tråkig melodi.

Himlen hade blivit mulen och de första regnstänken redan fallit. Rakt föröver smalnade sjön betydligt och till höger stack en liten vik in. I den udde, som därigenom bildades, fanns i sin tur en liten vik, en lämplig hamn alltså, och då udden därjämte lovade en god tältplats fingo kanoterna stryka längs stranden, medan fem par ögon granskande betygsatte tältplatsen: Med beröm godkänd.

Tälten blevo resta med fart, och snart brummade spritköken under ljuvligt doftande matbakkar. I vanliga fall brukar en bit av naturen apteras till matsal, men den här gången lät värdinnan servera i tälten, ty det bjöds på musik. I förstone uppfattades melodin, som synnerligen munter och medryckande, men förmodligen var det en slaggers, ty redan innan "bordet" var avdukat hade den mist all sin inspirerande skönhet. Ingen skulle ha sökt den, om den kommit bort. Nog finns det mera uppmuntrande melodier än den som uppkommer, när regnet trummar mot tältduken.

Vid nio-snåret kommo grannarna över till vårt tält och frågade, om vi hade rum för dem också. De hade råkat ut för malören att få upp tältet just på den plats, där regnvattnet hade bestämt sig för att rinna fram. De hade vaknat upp och funnit, att de legat och sovit på ryggen av några nästan värmuntert kluckande och porlande bäckar. Och det är ju inte precis angenämt.

Hur skulle nu biffen ordnas?

Vi leka sardinlåda.

Tältet var ett ryggstält för två personer — och nu skulle det beredas liggplats för fem. Som tur var befann sig en av Nordiska Kompaniets expeditör ibland oss, och hon löste problemet. »Inläggningen skedde efter samma princip som man packar in sardiner i en sardinlåda. Alla sätt äro bra utom dom tråkiga.

När vi vaknade på morgonen, regnade det fortfarande och fortsatte därmed hela dagen och en god del av den påföljande natten. Morgonen bjöd dock solsken.

Hjuldningarna få sitt elldop.

Vid Fogelsby lämnade vi Östersjön och rullade landsvägen förbi Ingelsby station ned till Ämmelångens strand, där vi satte i för att ta upp vid Ämmestorp. Där började en mer än milslång rullning på delvis mycket svår skogsväg. Här bjöds ett tillfälle att se, vad hjuldningarna verkligen dugde till. Saken är nämligen den, att hjuldningarnas konstruktion är ett litet eget patent. Fordringarna på en god hjuldning för kanot måste vara: Styrka, smidighet, hjulen lätt av- och påmonterade, inga lösa muttrar, bricker eller dylikt. Kanoten skall stadigt kunna vila på hjuldningen utan att bli det minsta skamfilad ens vid gropigt väglag, hjuldningen skall lätt

En förfallen skönhet

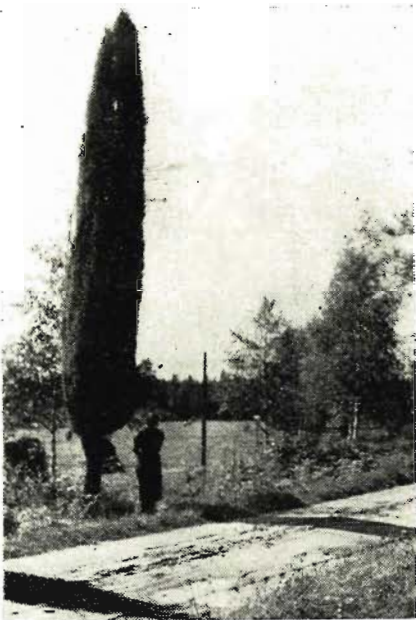
Kumlaortens Mejeriförening

Prima Mejeriprodukter!

Runmärkt smör, Långtidspastöriserad Mjolk med hög och jämn fetthalt försäljes i egna butiker och hos återförsäljare.

Den hållbara och välsmakande långtidspastöriserade mjölken levereras hemburen, om så önskas.

Telefon 33

En ståtlig en intill Örberga

kunna stivas ombord på kanoten och sist men inte minst viktigt, den måste kunna tillverkas till ett rimligt pris.

Efter genomgångna prov, även i hutlöst svår terräng och med cirka 80 kg. last, ha vi funnit »patientet» motsvara våra djärvaste förväntningar. Den kan tillverkas för omkring 35 kr., och vem som vill får kopiera.

Vid Joxtorp joxade det ihop sig.

Från Åmmostorp gick vägen över Karstorp, Ånstorp o. Pellesbygget ut till stora landsvägen vid Joxtorp och där joxade det ihop sig.

Genom ett förbiseende tog expeditionen fel väg och fick därigenom rulla ända ned till Dunsjö, där Långsjön rundades, för att på skogsstigar söka sig fram till näset mellan Långsjön och Örgaveln, där övernattnings skulle ske. Men skogsstigarna i trakten tycktes helt nyligen ha varit utsatta för någon svårare naturkatastrof, ty de voro helt enkelt oframkomliga, varför kanoterna sattes i Långsjön och paddlades längs stranden för att söka efter den lilla å, som förbinder de två sjöarna. Även det företaget misslyckades. Visst fanns å-mynningen, där den skulle, men paddelbar var den inte, varigenom såväl kanoterna som all utrustning fick bäras fram till tältplatsen. Under tiden kom regnet. Först stilla och försynt, liksom på skoj, sedan allt hårdare med bistert allvar. Och vi, som sliitit hela dagen i hopp om att nå Örgaveln och där få uppleva en vacker solnedgång. . . Nog var det relligt.

En »kolare», som gick igen.

Vid tolvtiden på natten vaknade jag med en livlig önskan att få vända mig på andra »sardinsidan». En sådan önskan kunde dock icke uppfyllas med mindre alla kamraterna voro gripna av samma lustan. I förhoppning att en om också obetydlig majoritet skulle vara vid liv, vände jag huvudet för att se mig om. Jag blev paff. En oformlig massa, som i förstone inte kunde identifieras, grinade mot mig på några decimeters avstånd. Vad kunde det vara? Tältet var rest på en gammal kolbotten. Var det kanske någon kolare, som gick igen? Den knutna handen kom kvickare än kvickt ur sovsäckens värme i den onda avsikten att ge den »grinollen» en beta, när i samma nu figuren tog gestalt. Det var tältduken. Bakstaget hade genom det ihållande regnet blivit genomvåt, krympt och dragit upp tält-pinnen. På samma gång man ondgjorde sig över, att en sådan malör kunde hända för en gammal lägerhäst,

skattade man sig lycklig, att tältduken var så prima att icke en enda droppe vatten kommit in, trots den obehagliga veckningen i duken. Och regnet skvalade fortfarande. Det onda hade emellertid det goda med sig, att »vändningsfrågan» blev löst.

Vilken osynlig ande blev nu gasikramad?

»Sardinfamiljen» hade nättopp hunnit slumra till efter händelsen med tältet, då samtliga med ett ryck, den där instinktiva handlingen människan utför när hon bereder sig till försvar, blevo klarvakna. Genom nattens tystnad, som förut endast störts av regnets monotona trummade mot tältduken, skar ett hemskt, genomträngande skri, vilket gick genom märg och ben. Vilken osalig ande blev nu gasikramad? Skriet kom tillbaka, om och om igen, steg och föll, fjärmades och närmades till endast några meter utanför tältdörren. Det var som om skogens alla avgrundsandar stämt möte därute. »Vad är det?» frågade flickorna. »Var tysta, så kanske han kommer ända hit», blev svaret. Och sensationerna voro icke slut ännu. När räven, ty det var mickel räv som skrämde oss halft ifrån veftet, var som bäst i farten steg en klar drillande fågelröst i nattens mörker, fyllde skogen med sitt väljud och lade sordin på våra olustiga känslor. Det var koltrasten, som lät räven förstå hur opassande det var att komma med sådana där toner mitt i högsommarnatten. Dom hörde hemma tillsammans med mänsken och vit snö under januari och februaris stjärnklara himmel.

Men koltrasten tog nog fel. Det var säkert ingen kärlekskrank räv som skällde, utan en hungrig mickel, som fått vittring på det välförsedda bord, vilket var dukat under våra kanoter.

Vi gav upp, ty hoppet sprang hem. . .

Och så blev det morgon och afton den andra dagen. Alltjämt regn. Natte och morgon på nytt. Ännu hårdare regn. Då hände det. I ett obevakat ögonblick kröp hoppet ur tältet »å la på en kutning» mot Åsbro, hack i häl följt av två kanoter och fem allimer och mer sjöblöta och frusna människor. Då och då stannade de för att länsa ur kanoterna, när vattnet hotade stiga över durkarna och blöta till utrustningen. Den ska hållas torr till varje pris.

Någon rast eller vila var inte att tänka på ty regnet öste ned hela tiden, ibland skyfallsliknande. Efter drygt 15 km. hård l a n d s vägsrullning siktades Åsbro, där torra kläder, värme och ljus väntade, och där hoppet återfanns.

Sjön där »Ti-bon» en vinter funno sin våta grav

*De lämpligaste Julklapparna
finner Ni hos oss!*

Presentkort!

Telefon 60

KULLBERGS EFTR. (Sture Melander)

För Damerna:

Ett vackert Klänningstyg, ett förtjusande Garnityr, Natllinne eller Pyjamas, en stilig Handväska, Handskar, Scarves, Näsdukar m. m.

För Herrarna:

En stilig Skjorta, en flott Slips, Pyjamas, Underkläder, Strumpor, Näsdukar m. m.

När Petter Lästbom ville ha järnväg till Stene brunn

Från forna tiders Kumla

»Petter Lästbom» var en rätt så flitig meddelare till örebrotidningarna under 1890-talets Kumla. I ett brev 1897 gör han sig till förespråkare för järnvägsförbindelse med Stene brunn. »Varför skulle ej vi i en framtid kunna få järnväg eller åtminstone en ångvagn, som kila ut till Stene. Vi behöva ju bara sträcka ut Yxhultsbanan åt väster till Edsbergs Sanna, där den träffar Örebro - Svartåbanan samt vidare sträcka ut samma bana åt andra hållet — till Odensbacken. På så sätt fingo vi kumliter ännu en station i socknen...»

»Petter Lästbom» är f. ö. en äkta lokalpatriot. När han en gång talar om att beväringen kommit till Sannahed och därmed gjort kumla-bygden livaktigare, yvs han över sin stora socken. »Räknar vi nu ihop sockenborna med soldater och beväring, torde få socknar med en så liten areal kunna påräkna en så stor folkmängd. Så inte må den ärade läsaren förvånas, om jag fortfarande påstår, att Kumla socken är den bästa och reelaste i vårt fattiga land.»

Ja, Kumla är nog likst!

Som friboren torpare på Norrlands stepper...

Ur »Petter Lästboms» novemberbrev 1896 saxa vi följande:

»Hundratals skoflikare pligga och sy dag ut och dag in skor, som spridas icke allenast till alla delar av vårt land utan jämväl till utlandet, förnämligast Norge.

I det allmänna välståndets lada samlar Kumla en vacker skörd. Millioner, sade någon. Men allt är relativt. Den storhet, som Kumla intagit på skofabrikationens område, är snart en saga blott. Åtminstone ifråga om skomakeriet som husslöjd. Skofabrikerna tävla och vinna seger efter seger över oss. Sådant

Kumla samhälle 1897. Hogendalsvägen i förgrunden och Johanneskyrkan under byggnad

känns lite förargligt för de äldre. De unga hoppas däremot få bli delar av de där stora maskinerna, vilka vräka fram väldiga massor av fina skor. Jämte skofabrikerna ingriper lädertullen. Lädet stiger och stiger, så det känns. Det är svårt att följa med i priserna. Men blir det slut med vår storhet emigrera vi. Ungdomen får svärma upp mot Norrland, där vår välvisa regering gjort allt bekvämt och antagligt för oss.

Skomakare! Får du ej bli vid din läst, så har du framtid ändå, vid skomaskinen eller som friboren torpare åt staten på Norrlands stepper.»

»Petter Lästbom» hade i alla fall humor.

Skrivställ, Ramar, Album, Tavor, Plånböcker,
Portmonnäer, Skrivunderlägg, Portföljer, Reservoar-
pennor, Almanackor, Jultidningar, Grammofonskivor

STORT URVAL!

BOKIEN

b ä s t a g ä v a n !

Dohlwitz Bokhandel, Kumla

Kumla går framåt med iltågsfart.

Fjorton dagar senare är »Petter Lästbom» färdig med ett nytt brev. I detta få de allt mer talrika kumlaborna veta, att deras samhälle gå framåt med iltågsfart. 10 à 12 nya boningshus byggas årligen, och lägenheterna äro vanligtvis uthyrda, innan taket är pålagt.

Så ha vi stort mejeri, stor ångkvarn, alla slags hantverk, utom guldsmed och »barbis», byggnads-, brand- och hälsovårdsnämnder, sparbänk, hotell, alla slags handlande, torgdag 2 ggr i veckan, marknad fyra ggr om året, brandkår (som lyckligtvis ännu ej varit i elden), starkt trafikerad järnvägsstation med små och dåliga lokaler o. sumpiga gator, järnväg åt tre håll m. m.

Ett slags resande, som icke förrän i sommar visat sig i Kumla, var en huggorm, som fångades levande och tvingades att suppa ihjäl sig med den sprit, vari han ännu förvaras.

Beträffande yrkena heter det i en notis från 1898: »Kopparslagare, nota bene som gör kaffepannor m. m., felas ännu, annars äro nog yrkena väl representerade här i Kumla. Personer med kopparslagare finnas nog.»

Man kunde vara nog så elak i 1890-talets Kumla.

Fotograf Brydolf

ankomst till Kumla 1898 motsågs med tillfredsställelse av en hel del, som ville bli »avtagna». Tidigare hade man i flera kumlabrev efterlyst en fotograf, som man ansåg vara nödvändig i ett samhälle av Kumlas storlek. Brydolf var flitig med att fotografera olika motiv i samhället och socknen. Hans förstoringar återfinnas i många kumlahem. Kumla Julblad har vid flera tillfällen reproducerat dessa äldre vyer, som väckt stort

intresse. Även i årets Julblad är Brydolf's fotografier representerade.

Brydolf har under många år varit bosatt i Bäljviken utanför Eskilstuna. När Julbladets utgivare för ett par år sedan bad honom skriva några intryck från sin kumlatid, nödgades han säga nej. En sjukdom hade orsakat minnesförlust. Men den gamle fotografen hade ingenting emot att skriva en politisk översikt.

Stallgumsen på Sannahed.

Vid Livregimentets husarers beväringmöte på Sannahed inställde sig en dag bland hästbesättningen

en lösdrivande bagge, vilken ännu är kvar och trivs gott. Nr 17 Greta på livskvadronen, vars egenhet är att då hon ej var i exercis vill avskudda sig det alldagliga oket o. gå sin egen, ehuru sediga väg till grönbetet och vattning samt efter behag återvända till sin spilta, fattade genast i likhet med de övriga hästarna tycke för baggen. På ett synnerligen originellt

sätt visar hon detta, då skvadronen skall på vattning. Greta, som då sin vana trogen, springer bredvid hästkolonnen, ger noga akt på att baggen följer med. Vill han ej, får han en puff av hennes nos i sin bakända. Hjälper det ej, får han en till o. s. v., men med skall han. Baggen mår gott, havre får han av hästarna, bröd av beväringen och grönbetet av vår Herre, skrivet 1898 från Sannahed.

Prins Carl

besökte den 13 aug. 1898 Sannahed och invigde en nyuppförd musikpaviljong framför officersmännen.

Nobelpristagare — stins i Kumla.

Den kände fredspristagaren K. P. Arnoldsson tjänstgjorde på 1870-talet som inspektör vid Kumla station.

Det vackra Stene brunn

**Frusna, dekorativa Efter-
rätter, Marcipan,** egen till-
verkning. **Trevligt fyllda**
**Konfektkartonger. För-
medlar tårter** m. m. över
hela landet

Håkanssons & ftr.

Matfrågan till Jul

ordnar sig både **billigt** och
bra om inköpen göras hos

Lithells Kumla
Hallsberg

Kumlaidrotten 1938

Av Algot Dohlwitz

Kumla Julblads redaktör bad mig att även i år skriva några rader om idrottsåret som flytt. Jag vill nu försöka samla några intryck.

Fotbollen har just slutat. Efter näst sista speldagen låg Kumla först i tabellen, men Örebro I. K. hade en match ospelad och denna blev seger över Lindesberg. Med en match mindre spelad ligger nu Idrottsklubben etta med en aning bättre målkvot. Det kan vara till fördel för Kumlalaget att få starta vårsäsongen något i bakgrunden för att sedan komma med en fin slutspurt. Tänk om det lyckas, så att seriesegern hamnar i Kumla, vilket jubel och vilket intresse det skulle bli om Kumla åter finge vistas i den högre fotbollsfamiljen. Vårsäsongen 1939 avvaktas med stort intresse. Chansen finnes i allra högsta grad, det gäller bara att träna och åter träna.

Det är roligt att det enbart är hemmapojkar i Kumlas lag numera, och ungdomen kommer. En som gjort oerhörda framsteg i år är högerback »Petter» Tage Persson. Från att ha spelat hi. och hhb. med mindre framgång, fick han en match försöka sig på backplats, och denna plats har han skött så bra, att han redan efter en säsong kan räknas till distriktets bästa. Synd bara att han är i minsta laget. Men kommer rutinen, så kommer han att bli Kumlas fasta klippta i försvaret. Söder i mål har också visat att »än leva de gamla gudar». Sjöborg har inte misskött sin plats, men det är väl bara en tidsfråga, när han måste lämna plats för yngre förmåga. Halvbackskedjans mannar är nu så erkända, att det inte behövs många ord för att uttrycka ett glädjande faktum, att deras förmåga står sig. Endast en match har ytterhalvorna spelat under sitt verkliga kunnande och det var vid den oavgjorda hemmamatchen mot Nora. Kumlas och Närkes högerving heter Blomkvist-Bertil Johansson. Den förstnämnde har visat ett sådant ytterspel denna höst, att det vattnas i mun på en finsmakare. Han har lite av Rudolf Kock-stil över sig, den gode »Acke». Centerplatsen har varit besvärlig. »Gurra» har inte riktigt varit sig själv i höst. Kanske juniorlagets kulspruta »Klirra» Karlsson blir mannen att överta hans roll som tank i mitten på Kumla-kedjan. Vänstervingen har växlat. »Keller» Brodén har nu på höstkanten på leriga planer firat triumfer. Hans långa lekamen och det långsamma drivet med bollen har kollrat bort för-

Det segerrika fotbollslaget 1938

svaren. Mot idrottsklubben gjorde han tre mål och är Kumlas främsta målsyttare. På vänsterytterplatsen har Ek spelat mot slutet, men är ännu ett oskrivet blad som ytter. Morell kanske kommer tillbaka.

Juniorlaget vann överlägset sin serie, men i kvalmatchen mot Surahammar blev det nederlag med hela 3-0. Lottningen till denna match har dock varit mycket egendomlig. Nästa år har ju Västmanland-Närkes fotbollsförbund delat på sig, och det blir med all säkerhet till fördel, inte minst för juniorfotbollen. B-laget har varit flitigt i elden och ligger bra till i den nybildade reservlagsserien.

Simning. För första gången har Kumla fått en mästare, eller kanske vi skall säga mästarinna, i simning. Det är lilla Doris Ek, som svarat för den bravaden. Hon slog säkert de mera berömda storheterna från Örebro. Att Kumla går framåt i denna nya gren märks tydligt på alla de rekord, som noterats.

Tennissporten har varit till både glädje och sorg. Bengt Nyvelius har i år spelat för Örebro och gjort stora framsteg. På grund av den ur spelsynpunkt dåliga sommaren har inte så många klubbmatcher kunnat spelas. Juniörerna ha dock varit flitigt i elden.

Svärd, Holst och Willerman äro fortfarande de bästa.

Den allmänna idrotten har varit livaktigare än på flera år. Några stjärnor finnas ej, men Östman har gjort ett par goda resultat, likaså juniören Gösta Pettersson. Det är en yngling som kommer! I juni månad hade sektionen passat på tillfället att engagera de lettiska landslagsgångarna. Det blev en stor succé, inte minst genom Mikaelsson, Kristinehamn, vil-

TILL KUMLA JULBLADS LÄSARE !

Kumla Julblad är tryckt å Kumla Tryckeri, som rekommenderas vid behov av alla slags trycksaker. Tryckeriet är försett med vackra, moderna stilar, förstklassig maskinell utrustning och har av sina många kunder vitsordats för gott arbete och låga priser.

Doris Ek

ken visade att det går att gå både fort och vackert. Vid samma tillfälle hade ordnats tävlingar i en del idrottsgrenar. Bästa resultatet nådde Hedelin, Start, i diskus 41,58. Hösttävlingarna blev också lyckade. Östling kastade spjut 57,64, Andersson, Hallsberg, hoppade 1,75 i höjd, och Kumla vann stafetten i tävlingen om Kumlakannan.

Bandyserien

löper numera på två säsonger. Kumla ledde överlägset till sista matchen, men fick där oturligt

stryk av Almby med 2-1. Ligger nu på andra plats, en poäng efter ledarna, med en match mindre spelad. Denna är mot Eyra B-lag och bör resultera i vinst. Målkvoten är oerhört fin, 20-4. På grund av planbrist måste de stackars bandyspelarna resa även till sina hemmamatcher. Med lite god vilja hos vederbörande i Örebro, kunde den uppskjutna matchen spelas. Men man får hoppas Kumla kan reda upp serien även i år.

Ja, detta var ett litet klipp ur Kumla idrottsliv. Som synes finns det ett rikligt intresse. Utom nämnda grenar har orienterarna, brottarna, skidåkarna och frisksportarna varit i farten. Man måste beundra både de aktiva och de ledare, som kväll efter kväll, söndag efter söndag offra sig för idrotten.

»Dä ä bäst å vannra ärlitt..»

Jonas Persson Hög, mest känd under namnet »Höga-Jon», var född på Hörstabacken 1817 och dog på ålderdomshemmet i Kumla 1893, om jag ej missminner mig. Fadern, Per Hög, påstås hade varit lantvärnsman för Hörsta by. Till yrket var Jonas Hög skomakare, vilket äldre kumlabor mycket väl känna till. Under senare delen av 1870-talet, då jag blev bekant med honom, bodde han i sin lilla stuga på Hörstabacken. Stugan hade blott ett enda litet rum med tvenne fönster. På västra sidan av stugan var

ett vedskjul, som även fick tjänstgöra som förstuga. Jonas bodde kvar här ända till ett gott stycke på 1880-talet.

Jonas brukade förfärdiga mindre kängor, som han sålde på torget i Örebro. Men partiet uppgick blott till några få par. Han brukade emellanåt vara borta i bygden och laga skodon samt även göra nya sådana. Barnen lära ha varit mycket glada åt Jonas Hög.

Jag var alltid god vän med Jonas och lyssnade med förtjusning på de många sägner och historier, som han berättade. Fastän det är 60 år sedan jag hörde dem, minns jag dock flera av dem. Jonas tyckte, att det var liksom lite kusligt att vara ensam hemma »sännä där aftnär», varmed han menade kvällen och natten före jul, nyår och påsk m. fl. högtider. Vid dylika tillfällen brukade han ha sitt nattkvarter på närliggande —s skom.-verkstad. Han var visst inte ovälkommen där, och ej heller var han noga ifråga om sin bädd. Ett sofflock lades på ett par stolar, ett par stövelblock utgjorde underlaget till huvudkudden, som bestod av diverse kläder, rocken fick tjänstgöra som sängtacke, övriga persedlar behöll han på sig även om natten. Från skymningen och tills lampan släcktes sent på kvällen berättade han historier om domare, präster, skomakare, tjuvar och spöken m. m. En gång kom Nicander-Norlings berättelse om »Bonddrängen och gumman» att relateras i sällskap med Janne Lundvall, som var ännu äldre än Jonas. Båda gubbarna bestyrkte berättelsens trovärdighet. Den tilltrog sig »unner Kalljoans (Karl den XIV Johan) ti.» Att dessa historier åhördes med största intresse, behöver väl knappast sägas.

Jonas besvärades ibland av pojkar, som om kvällarna brukade hållas utanför hans stuga och reta och skrämma honom. Vid sådana tillfällen brukade Jonas ha yxan stående vid dörren, och man kunde få se honom sittande vid spisen i färd med att värma upp vatten, som han ämnade slå över fridstörarna. Hans försvarsvapen var yxan och kokhett vatten.

I yngre dagar var Jonas hemfallen åt rusdrycker. Vid ett tillfälle hade han förbrutit sig mot sin far, för vilket Jonas blev dömd till 28 dygns vatten och bröd. När Jonas talade om denna sin fängelsetid, och vad han där fick höra och veta, sa han: »Det talte di om när ja satt inne för ja höll far». De citerade orden var hans förmildrande benämning på straffet samt i hans tycke förmildrade den förseelse, vartill han gjort sig skyldig.

Om man får tro Jonas berättelse från de dagar, han satt inne »för han höll sin far», så skulle tjuvar och andra förbrytare under fängelsevistelsen kunna meddela sig med varandra. Till sist ett uttryck, som man påstår Jonas en gång fällt och som blivit ett till ordspråk övergången talesätt: »Dä ä bäst å vannra ärlitt, sa Höga-Jon, satt på fångkärran».

Sehä.

3 + 1 = 4

Våra tre specialkvalitéer

SVENSKT ANTIKPRESSAT PAPPER ●

SVENSKT DIPLOMAT PAPPER ●

SVENSKT HAMRAT PAPPER ●

ha utökats med en fjärde

• SVENSKT LINNAPRESSAT PAPPER

i vitt och grått

Den som önskar elegant papper, behagligt i användningen, väljer något av dessa.

Till salu hos Bok- & Pappershandlare.

I parti från

JOHNSON HILL A.B., ÖREBRO
PAPPERSVARUFABRIK

Målar-Lasse som konstnär i Örsta

Kunde blivit en lysande stjärna på konstens himmel, om inte törsten så hemsökt honom . . .

En av Kumla Julblads intresserade läsare ringde en dag och bad utgivaren komma över till Örsta och titta på målningar, som för åtskilliga år sedan utförts av Målar-Lasse.

Det gick en tid, och så fick jag en ny påringning från min vän, som resulterade i att jag omedelbart med stål-hästen förpassade mig till Örsta. Vintern höll på att förbruka sina sista krafter mot den anstormande våren, men ännu var det rätt halt på ängsvägen, som ledde mot Örsta kulle. Strax intill denna brukar min vän sedan ett 10-tal år en rätt stor gård med mycket skog till. Fastän den ännu är för späd att avverkas och tjäna pengar på.

Inkommen hälsas jag välkommen av husfolket. Husets gårdvar är ingalunda förtjust över främlingens besök utan skäller ilsket. Det var ju inte så mycket att undra på, när hon hade trenne små valpar att skydda från inkräktare.

Några hundra meter häriifrån ligger ett rödmålat ställe, hägnat av tvenne resliga träd. Gården ägdes för mer än 25 år sedan av lantbr. Lars Larsson, sedermera bosatt i Elvesta och död för några år sedan. Under hans Örsta-tid var Målar-Lasse ofta och hälsade på hos honom och åtnjöt en nästan obegränsad gästfrihet. Kanske det var som en erkänsla för denna, som Lasse kom att utföra de många konstverken å den lilla kammarens väggar. Icke mindre än nio ovalformiga målningar i olika motiv bestod Lasse sin aktade värd. Dessa äro utförda direkt på den enfärgade tapeten.

— Kan man tänka sig, att Lasse kunnat måla dessa tavlor utan förebilder. När han var lagom spritpåverkad, då fick han idéerna och kunde då hantera penseln utan att darra på hand.

Det är en av mina ciceroner, som på detta sätt betygsätter Målar-Lasse. Att Lasse hade idéer, det kommer man genast underfund med, när man betraktar konstverken. Och att Lasse kanske kunde blivit en

lysande stjärna på konstens himmel, om han fått lämplig utbildning och inte så motståndslöst bekänt sig till Bacci, det förräder teckningarna.

När Lasse utförde målningarna i den enkla örsta-stugan måtte han ha känt sig särskilt »dragen» till sydligare nejder.

Ty de flesta av målningarna ha sydländskt motiv. En av de bättre konstverken åskådliggör en jakt. Man ser hur de båda jaktkamraterna, som medelst en fälld fura tagit sig över en å, förfriska sig över den medhavda pluntan, jakt-hundens ivriga hopp efter det i trädet upphängda villebrådet, den mäktiga granskogen i bakgrunden m. m. Lasse var under sin första kumlatid intresserad jägare. Så har gamle soldat Sjö berättat, att han under sina pojkar hämtade en jakthund i Vintrosa åt Målar-Lasse. För detta fick han en hel riksdaler, vilket på den tiden var mycket pengar. Men så är ju vägen till Vintrosa och åter inte precis någon liten etapp, när »fortskaffningsmedlet» var apostlahästarna.

För att återkomma till målningarna i Örsta, så är även

Jämtland representerat med ett motiv, där det vita fjället dominerar. Sedan är det endast utländska saker, som Lasse fångat med sin pensel. Man ser en skeppsbruten på en flotte med en flagga signalera till ett fullriggat skepp. Ett annat motiv utgöres av en orientalisk hamn, där ett par kyrkor med smäckra torn dominera. Lasses fantasi har också fört honom till polartrakterna, i vars kalla omgivning han låter ett ensamt segelfartyg dväljas. Kanske har Lasse med

Målar-Lasse släcker törsten

Lämpliga Julklappar

Klänningstyger, Koftor, Jumpers

Garnityr, Väskor

Handskar, Linnevaror

Stor sortering

A.-Bol. O. A. Olsson

HALLSBERG

KUMLA

sin värd diskutérat den Nordenskjöldska Vegafärden och tyckt, att den borde vara värd att minnas av de senare tidens örstabor, som skulle bebo kammarn.

Lasse har underlåtit att signera målningarna. Så nog var han blygsam, som fallet är med alla stora konstnärer. En av mina ciceroner påstår, att Lasse även var en skicklig dekorationsmålare, som bl. a. också dekorerade kakelugnar här och var i bygden.

Ett särskilt intresse för sjömotiv spåras hos Lasse. Och det är kanhända inte så mycket att förundra sig över. Som jönköpingspojke hade hans håg tidigt dragits till den sagoomspunna Vättern. Han hade sett och beundrat de många båtar, som under hans ungdomstid gungade på vättervåg, från de enkla sniporna till de ståtliga, fullriggade galeaserna. Han hade också i sin gröna ungdom prövat sjömanslivet, som mässpojke mest, och ville göra gällande, att båtarna gingo direkt mellan Jönköping och Amerika och t. o. m. till Ostindien. Av sin bror, som var sjökapten, hade Lasse lärt sig en del engelska glosor, som han då och då excellerade med även i Kumla.

Emellertid hade Lasse under sin »konstnärstid» i Kumla då och då erinrat sig seglatserna på Vättern och andra vatten. Vid överförfriskade tillfällen sparade han inte att ge sina kamrater glimtar ute från den stora världen, från livet i de stora hamnstäderna. Att han själv varit med om seglatserna till främmande världsdelar, ville man inte tro på, fast Lasse påstod det med bestämdhet, åtminstone då han rumlade om.

Det var dock inte så ovanligt, att de mera äventyrslystna pojkarna efter slutad skolgång togo hyra på någon skuta eller galeas, som var destinerad till utlandet. Efter några år kommo de åter och hade mycket av upplevelser att berätta, som frestade andra att även taga hyra. Men hade Lasse kommit med en ostindiefarare, så hade han säkert blivit sjömanslivet trogen och aldrig blivit vare sig målare eller kumlabo. Vilket nog varit att beklaga, ty då hade inte de många konstverken på väggar och kakelugnar här och var i bygden kommit till och skänkt kumlaiterna ett redan från barndomen rotat sinne för »konsten».

»Målar-Lasse var rund och trind med rundkullig hatt och tjock, blå kavaj, och med en rund, röd-blå näsa», lyder en beskrivning av den i regel godmodige vagabonden. För att ge de yngre kumlaborna en bild av den så mycket omtalade Lasse, har artisten Martin gjort en teckning, som på sakkunnigt håll uppgives vara särskilt träffande. Detta så mycket anmärkningsvärt, som tecknaren aldrig sett Lasse.

Lasse hade sitt tillhåll lite varstans i bygden. Genom sin förmåga att skaffa fram vätvaror, så var han alltid välkommen hos sina sprittörstiga vänner. Många gånger fick han dock slita ont. Så berättas det, att en vintermorgon varnade en fylstabo ett par stövlar,

som stucko upp i snön vid Skolvägen. Vid närmare undersökning befanns stövlarna tillhöra Lasse, som anspråkslös nog valt sitt nattläger i den kalla snön. Under natten hade han, tack vare ett rikligt snöfall, fått ett tjockare täcke och därmed klarat sig.

En tid gästade han flitigt sin vän »Bussen» i Granby. Det var då Lasse hade det ganska välbeställt med ekonomin som följd av att han kommit i ett synnerligen gott förhållande till Fortuna. Han hade nämligen, hur otroligt det än låter, »gjort ställning» på en tia till en lottsedel. Resultatet uteblev inte. Lasse fick en 500-kronorsvinst. Han gjorde ett nytt lottinköp och även denna gång skänkte Fortuna honom 500 kr. Men sedan ville inte Lasse vidare vara med och spela på lotteri. Motiveringen var ganska drastisk: »Håller jag på att spela, så får jag 50,000 till slut, och någon kapitalist vill jag inte bli».

Med Lasses vinster blev det, som man kunde vänta, inte någon välsignelse. De förskingrades ganska snart. Hos »Bussen» i Granby hade han denna tid alltid ett välförsett lager med brännvin och bjöd frikostigt alla, med vilka han sammanträffade.

Vid ett tillfälle hade Lasse varit i Örebro och hämtat 4 liter brännvin. På hemvägen från stan träffade han samman med ett par »landsvägsriddare», som han genast slog sig i slang med. Tillsammans avsmakade de vätvarorna. En av de båda kumpanerna ville visa sin tacksamhet för Lasses frikostighet genom att bära väskan med de tre litrarna. Denne blev så småningom efter. Den andre erbjöd sig att gå tillbaka och ieta rätt på den trötte kamraten. Lasse blev grundligt lurad, ty han fick sedan aldrig se en skymt av vare sig kamraterna, litrarna eller väskan. Men han tyckte trots detta, att de voro rätt så hyggliga tjuvar. »De kunde ju ha tagit den fjärde litern också, och då hade jag inte haft en droppe i dag». Så inte var Lasse svårtröstad.

När Lasse var drucken roade det honom att springa efter skolflickorna. Han var en mild och godmodig natur och ville bara skoja med dem. Men dessa hade dock riktig skräck för Lasse. Pojkarna däremot fruktade inte Lasse på något sätt. Med dem höll han sig också väl, isynnerhet då han kommit alltmera på dehis. Hos Fosselius och andra handlande var han nekad denaturerad sprit, då han för länge se'n glömt att polera möbler utan i stället använde spriten att polera sig själv med. Det blev därför pojkarnas uppgift att skaffa honom det denaturerade, för vilken tjänst de finga några ören till karameller.

De som kände Lasse påstå, att han var en s. k. fruntimmerskarl. Ja, nog hade han behövt en manhaftig kvinna, som förmått honom att intressera sig för annat än ett regelbundet vagabondliv. Då kanske Lasse blivit en märkesman och skapat sig ett namn, om in-

MÖBILIER

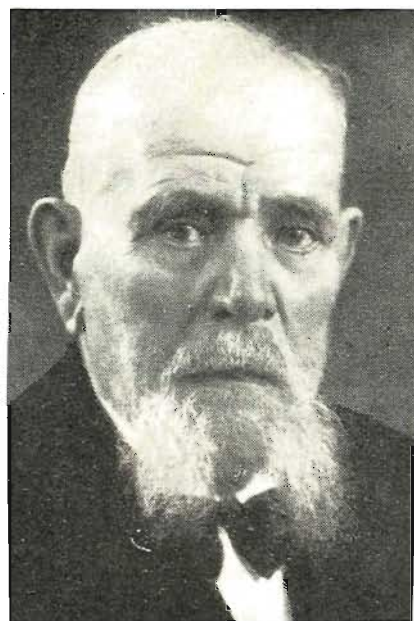
Telefon 64

av välkänt fabrikat - Mjuka mattor m. m.
Billigt och smakfullt i goda kvalitéer

HERIBERT ZARELIUS - KUMLA

Från den »gamla, goda tidens» Kumla

En pratstund med en 80-årig husar

G. A. Sjö

Bland åldringarna i Kumla är det framför allt en reslig husar, som kan tävla i vitalitet. Vilken Kumlabo känner inte till husar G. A. Sjö på Idrottsgatan.

Kumla Julblad hade länge funderat på att få en pratstund med gamle Sjö. När så en dag ett sammanträffande skedde, så anförtrodde vi honom våra planer. Han var genast med på att berätta om en del upplevelser i sin hembygd, som han blivit trogen.

— Jag är född på Kumlabacken 1855. Stugan finns kvar ännu, och efter mina föräldrar bodde »halta Tilda» där. Mitt hem var mycket fattigt. Far dog, då jag bara var sju år. Så mor och vi syskon blevo beroende av kommun och den hjälp, som goda människor gav oss. I prästgården var jag ofta och fick mat.

— Vem var präst då?

— Det var Uddén. Jag minns honom. Var inte mera än sju år, då han 1862 dog. Han brukade komma ut i köket, då jag satt och åt. Prostinnan var mycket tjock och frodig.

— Vad hette lärar'n, som Sjö gick i skola för?

— Det var Kjellström, en sträng karl, som gärna ville slåss. För den minsta förseelse fick vi ställa oss vid fönstret för att skämmas, som han sa. Det var inte så märkvärdig skola, ska ja säga. Man gick i skolan ena dagen och valla fåra åt kumlabönderna den andra.

— Hur såg Kumla ut på den tiden?

— Mitt första barndomsminne är, när järnvägen byggdes. Min far var rallare vid järnvägsbygget. Och av mor skickades jag ofta dit med matsäck. I början kördes grus med häst från grusgropen (vid fabr. Wirens villa). Längre fram lade man ut ett stickspår till

te precis som konstnär så dock som dekorationsmålare. Och det är inte allom givet. Nu blev hans seglats genom livet en villsam och framför allt tragisk färd. Han led ständigt av en osläcklig törst, och denna gjorde honom oduglig till allt ordnat arbete. Därför blev hans vandring till slut, liksom så många andra av hans kamrater, en vandring till fattigstugan. På Kumla gamla ålderdomshem slutade Målar-Lasse sina dagar för ca 25 år sedan.

N. H.

Säbylund. Härifrån transporterade man sedan grus med »Thor» och »Ajax». Vad vi pojkar hade bråttom, då vi första gången hörde talas om, att dessa underverk kommit till Kumla. Det var inga stora lokomotiv, men en sevärdighet var det i alla fall den tiden.

— Det fanns väl inte så många ställen på Kumlabacken den tiden?

— Från station och ända upp mot landsvägen var det tät, präktig skog. På backen var det fem eller sex stugor, och jag tror att de finns kvar ännu. Väster om järnvägen bade vi snickare Moreus ställe, som revs för några år sedan, då fabrikör Widell byggde affärs-huset där. Strax norr om detta fanns även då ett ställe, tillhörig skräddare »Jonas på fallet». Vid nuv. Jonsson & Kjellins skofabrik var ett torpställe under Fylsta gård. Här bodde »Kalle på fallet», torpare på Fylsta. Norr om C. A. Jonssons skofabrik fanns då också ett litet ställe, som beboddes av »Skräddar-Olle». Dessa fyra ställen var de enda, som fanns då banan byggdes. Det var bara skog överallt. Som pojke minns jag, hur mina lekkamrater och jag på vintern spände på oss skridskorna vid stationen och åkte genom skogen fram till Sörby och vidare till Sundsbron i Mosås. Hemfärden togs sedan på Mosjön över ängarna fram till Kumla kyrka. En lagom tur tyckte vi.

— När börja Sjö kampen för tillvaron?

— Då jag var elva år skulle jag lära skomakeriet hos en soldat i Åby. Han hade 100 kr. av kommunen för mat och kläder under tre år. Inte fick jag lära mej så mycket. Svält och stryk, det är minnena jag har kvar från de svåra åren hos min förste husbonde.

— Sjö stannade förstas inte mera än de tre åren i Åby?

— Nej, jag hade fått nog där. Fick sedan plats hos ett par hyggliga mästare, Lars och Johan Olsson

Carl Johanssons

Trävaruaffär

Hyvlat och ohyvlat
Virke säljes till lägsta
priser Telefon 66

Nya Bilstation

A. Andersson

REKOMMENDERAS!

Täckt turistvagn för 23 personer

Telefon 30

vid station. De hade sin stuga på den tomt där disp. Einar Ström har sin stora villa. Stugan finns ännu kvar inne på kvarngårn. Mina husbönder hade 3—4 gesäller. De gjorde skor både mot beställning och i parti. Jag var kvar hos dem i 6 år tills 1875, då jag blev husar.

— Men innan dess hade väl Sjö undanstökat konfirmationen?

— Vi var 37 st. pojkar, som hade prosten Falk till lärare. Flickorna hade vestakomministern Norelius. Av mina läskamrater är det nog inte mer än Lars Persson i Hörstabacken som lever, sedan lantbr. Per Adolf Persson i Björka nyss gått bort.

— Mellan mötena sysslade väl Sjö med skomakeriet?

— Ja, för det mesta. Men i början på 80-talet var det riktigt dåligt med arbete, så jag tog plats som bodkarl först hos handl. Ekstrand och sedan hos Joh. Andersson & C:o.

— Får man höra några husarminnen?

— Det kunde vara mycket att berätta, men det intresserar kanske inte så mycket och så passar inte allt för att skriva om. Hallgren var ju ett original som många kända till. Varje sommar kom han till lägret. Och när lungrota en gång på 1880-talet utbröt bland hästarna, fick vi lov att ge oss iväg till Axvall för att där ha övningar. Tre dar efteråt var även Hallgren där. Han hade gått den långa vägen. Husarerna voro mycket snälla vid Hallgren och såg till, att han både fick mat och tak över huvudet. Som tack borstade han våra stövlar, och det var vi ju mycket glada åt. På Axvall följde han med oss på övningarna och tog reda på var vi höllo till. Tänk — att han blev riktigt klok, innan han dog. Så påstår man i alla fall.

— Har Sjö några kamrater kvar från husartiden?

— Tre har jag reda på. Stellin på ålderdomshemmet, Ahlin på Stenebacken och Ekblad i Ekeby. Några mer finns inte i Kumla. Vi var 33 husarer från Kumla socken. Kung Oskar besökte lägret på Sannahed ett av de sista åren jag tjänstgjorde. Han skulle inviga infanteriets fanor. En ryttmästare Cassel var beordrad att rida kungen till mötes och tjänstgöra som förriidare. Kung Oscar tog inte så mycket hänsyn härtill utan red i full galopp om sin förriidare och inträffade på lägret utan honom.

— Vilket år lämnade Sjö husarerna?

— Det var 1904, då regementet skulle flytta till Skövde. Jag fick då pension.

— Och den går att existera på?

— Pensionen är inte mer än 100 kr. i kvartalet. Så får jag 25 kr. från Vadstena krigsmannakassa och

Julefrid och hjärtero.

Lyssna, du, som fridlös går:
juleklockor klinga!
Julefrid och hjärtero
är det bud de bringa.

Julefrid kan endast han,
Fridens Furste, giva.
Hjärtero han skänka kan,
frid, som skall förbli.

Du, som ingen julefrid
fann i vida världen,
här du finner, vad du sökt
under vandringsfärden.

Julefrid vill han dig ge
uti sin försoning,
tända glädjens juleljus
i ditt hjärtas boning.

Lydia Engvall.

10 kr. från regementskassan varje jul. Så har jag en liten folkpension, men man får vara sparsam om det skall räcka till.

— Ja, det kan man förstå. Men sedan Sjö tog avsked 1904 sysslade väl Sjö med en del arbete?

Jag köpte husarstället i Järsjö, där jag bott ända sedan 1879. Här tog jag emot beställningar på skor, men gjorde massor av stövlar till fabrikör A. G. Andersson under 15 års tid.

— Och livet i ungdomens Kumla tedde det sig lugnt och fridfullt?

— Inte alltid. Steneskomakarna var på den tiden riktiga bråkmakare. De kommo ofta ned till station för att ställa till bråk, men de fingo för det mesta ordentligt med stryk. Man hade ju lätt för att komma åt spritvaror. I affärerna såldes »kanonvin» för 25 öre kvartsliter. Det drack man i stora kvantiteter, fast det var ju ingenting annat än »skulor».

— Det hände tydligen inte så mycket i 1870-talets Kumla?

— Nej, men man kunde nog göra rackartyg på den tiden, som vållade mycket uppståndelse. En kväll satt länsman Flykt, stins Ugglas och hans bokhållare Sparre och festade om i en berså, i trädgården till nuvarande dispensären. Så närmade sig 10-tåget. Hela sällskapet bröt hastigt upp för att ta emot tåget. Ett par pojkar, som sett deras förhåvanden, snattade åt sig deras flaskor, och skyndade iväg mot Byrsta. Här hälsade de på hos några flickbekanta. När dessa sporde dem om tiden, så upplyste de att klockan var $\frac{1}{2}$ 10. När sedan efter tågets avgång de tre vännerna återvände till bersån och fick se »förfriskningarna» borta, blevo de naturligtvis förargade. Mest ilsken var länsmannen, men även stinsen och bokhållaren voro riktigt förgrimmade, för att de fått kvällen förstörd på ett sådant bedrägligt sätt. De båda ynglingarna jämte andra blevo starkt misstänkta. De klarade sig tack vare alibit. Tre Byrstaflickor kunde ju vittna om deras oskuld. Och med detta kom Flykten ingen väg. Så man var nog fräck i den gamla goda tiden också.

Kumla Cementvaru- & Byggnadsmaterialaffär

Olof Wirén

Tel. 232

Medlem av Svenska Cementvaru-
fabrikanternas Riksförbund

Tillverkar:

Maskinstampade cementrör, kulvert, brunnsringar, rördelar och byggnadssten, kakelugnsplattor, diskbänkar m. m. i mosaik

Försäljer:

Cement, takpapp, taktegel, ankarboard, masonite, torex, jonit, eternit, plywood, golv- och väggplattor m. m. samt »granitol» golvmassa

Några 1880-talsminnen från Yxhultstrakten

För Kumla Julblad av C. E. O—II, Malmö

Då jag nu på red:s uppmaning berättar några av mina kumlaminnen och upplevelser, får jag förutskicka, att jag är född hallsbergare men var endast sex veckor gammal, då mina föräldrar 1869 flyttade till Vestaskogen.

Granne till "konstiga gubben".

Efter förståndets och reflektionsförmågans jämna steg med den kroppsliga utvecklingen finner jag mig vara närmaste granne till den i Kumla Julblad 1936 omtalade konstiga gubben i Vestaskogen. Förutom vad som nämnts om denne konstige gubbe, vore många märkvärdigheter att berätta. Bland annat låtsades han beklåda uppdraget som skogsvaktare. Sålunda skrek han för full hals, så det ekade i skogen: Låt de färska telnin-gar stå, då han överraskade oss i vårt glada förhåvande att hemförsörjningen efterlängttade julgranen eller förse oss med det obligatoriska granriset till att dekorera vår stugas ingång. På grund av hans oförmåga att snabbt kunna förflytta sig, läto vi oss ej skrämmas. Han var även mycket förgad på kvinnorna, som med sina höga klackar gick och trampade sönder gräsmattorna. Vid 8 års ålder var jag honom behjälplig med att utföra dikningsarbete i 2 dagar, för vilket jag erhöll 25 öre, som jag då betraktade som ett icke ringa kapital.

Hans hustru var en synnerligen snäll och sympatisk kvinna. Hon hjälpte ofta mina föräldrar med att öva tillsyn över barnskaran vid deras bortovaro från hemmet. Vi voro också mycket tillgivna "Odlar-Anders Kristin", under vilket namn hon var känd bland grannar och ortens befolkning.

Busksnåret i Oxebacken.

En tilldragelse, då jag var 8 år gammal och som riktigt etsade sig in i mitt minne, var när en tjув av

socknens fjärdingsman infångades i närheten av Oxebacken i djupa skogen i ett nästan ogenomträngligt busksnår. Fastsurrad med rep i en släda transporterades han till länsman Flyckt, som sedan ställde om att tjuven fick det straff, han gjort sig förtjänt av. Vem denne syndabock var, fick jag aldrig reda på, men efter den dagen hade jag en viss respekt för nämnda busksnår och undvek det alltid så mycket som möjligt, då jag i ärendet blev skickad till min morfar i Ekeberga. Min rädsla och förskräckelse för det farliga snåret kan knappast beskrivas. Vid återvägen fr. morfar var det ännu hemskare, ty då hade skymningen hunnit lägga sig i skogen.

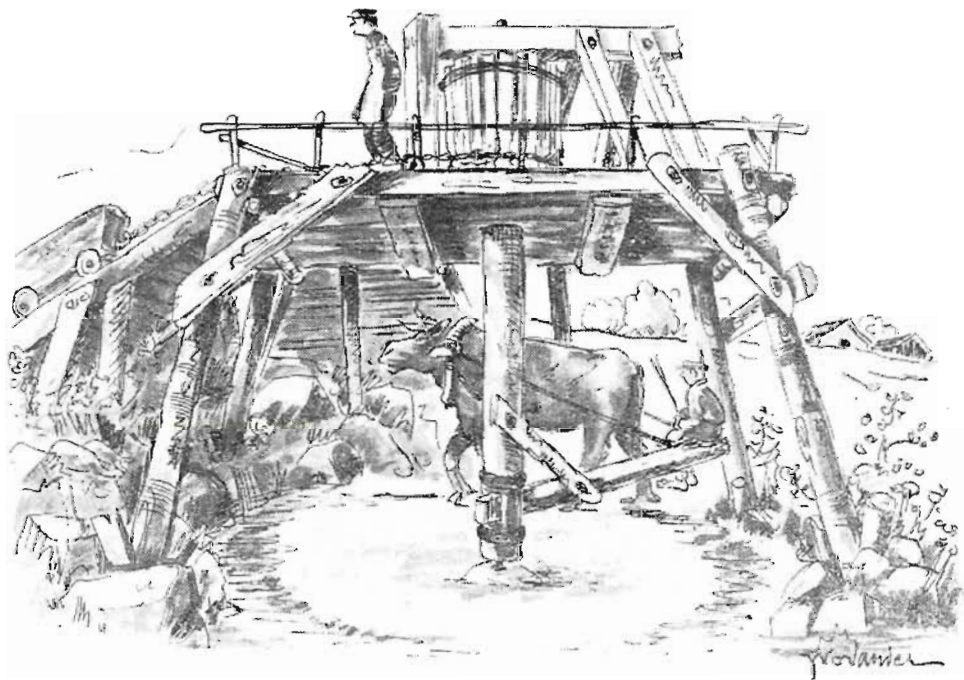
Ett Vestabesök 1917.

Under min skolgång i Vesta skola hos skolmästare Nylén hade jag dagligen att passera den runsten, som är avbildad i 1937 års Julblad. Då låg stenen om kullvräkt i diket på motsatta sidan av vägen och tycktes vara dömd till evig glömska.

På hemväg från skolan, när vi hunnit tillägna oss så mycken läskonst att vi trodde oss kunna tyda stenens inskription, gjorde vi några försök härtill, men detta gingo vi bet på. 1917 gjorde jag ett besök i Vesta för att uppliva gamla minnen och finner då till min överraskning stenen upprest å sin nuvarande plats och med vackra blommor planterade omkring. Ett vackert och tilltalande drag hos Vestaskogens bebyggare eller vem det nu vara må.

Som vallpojke hos Adlers i Yxhult.

Vid 11 års ålder blev jag hos Adlers i Yxhult anställd som vallpojke. Eftersom jag under tiden förlorade mina föräldrar, och vårt hem skingrades, bestämdes att jag skulle stanna på Yxhult tills min skolgång och konfirmation var klar. Här upplevde jag många spännande och

1880-talets uppfodringsverk i Yxhult

KUMILA SPARRIBANK

GRUNDAD 1848

Reservfond: **700,000** Kronor

Rikstel. 12

Expeditionstid: Helgfrio dagar kl. 10—14 (2 em.)

Styrelsen sammanträder den 5, 15 och 25 i varje månad

Rikstel. 12

äventyrliga tilldragelser. Min bostad blev drängstugan bland de andra legodrängarna. På den tiden var "Smitens droppar" lätt åtkomliga och dracks flitigt, fastän jag alltid undvek dem. Följden blev att mina rumskamrater och deras vänner blevo överförfriskade, och då var det bäst att göra sig osynlig eller försvinna, ty alltid var det någon otrevlig behandling jag riskerade att bli utsatt för. Drängstugans garberob fick ibland tjänstgöra som tillflyktsort och »bombsäkra» rum.

Efter dagens skolgång vintertiden väntade mig allehanda göromål. Det fanns gott om husbönder, som tycktes ha bestämmanderätt över mig. Då var det bäst att vara uppmärksam och tjänstvillig för att förebygga efterräkningar i en eller annan form.

Ett uppfodringsverk för 55 år sedan.

Till kreatursbesättningen, som jag hade att regera över, hörde en ox, vilken förvärvat sig namnet Enok, därför att han fick tjänstgöra som ensännare. Hans uppgift var att draga en hiss eller vagn, ett slags uppfodringsverk för skiffer, som bröts i gruvan och användes som bränsle vid kalkbränningen. Vandrigen, som påminde om forna dagars tröskverk, bestod av en på ända rest stock, vilken på övre ändan var försedd med en utbyggnad liknande en större tunna. På denna voro fastgjorda tvenne kättingar, en på vardera sidan av utbyggnaden. Kättingarna voro kopplade till var sin vagn, som gick på räls ned i gruvhålet. När så Enok började sin rundvandring, gick den tomma vagnen ned och den andra upp för att avleverera sitt innehåll. Då detta skett, fick Enok vända och fortsätta vandrigen åt andra hållet, medförande ny last. Så såg ett uppfodringsverk ut för 55 år sedan.

Vintern 1885 hade jag förtroendet att följa Enok på hans rundvandring och utöva det herravälde, som därmed var förenat. Vintern var rätt så kall, och jag hade all möda att hålla händerna varma, varför jag en dag stack ned dem i byxfickorna genom icke befintliga rockfickor. Dessa hade nämligen varit så flitigt använda, att det endast återstod trasor. Lika illa var rockfodret åtgånget, varför denna genväg till byxfickorna anlätades. I denna ställning skulle jag under en av Enoks vilostunder företaga en inspektion å en i jämnhöjd med Enoks vandringsplan utlagd stenhög. Det bar sig ej bättre än att jag snavade och föll framstupa, oförmögen att med händerna parera och minska den väntade smällen. Ansiktet kom därför rätt kraftigt i kontakt med stenarna och rätt så illa tilltygat. Men tiden läker alla sår, heter det ju, fastän tiden lider. Även mina sår läktes, och någon större skada på porträttet förekom ej.

Enok som aktieutdelning.

Efter nämnda vinter företagen modernisering, som ersatte oxkraften med ångkraft, blev Enok överflödig. Han

fick då tjänstgöra som »aktieutdelning» åt en viss godsägare i Filipstadstrakten, som var ekonomiskt intresserad i Yxhultsbolaget. Resan dit skedde en vinterdag i en godsinka vid 7-tiden på morgonen från Kumla och med framkomst till Filipstad vid halv 11-tiden på kvällen. Jag hade fått det stora förtroendet att medfölja Enok som värdare. Den resan kan jag aldrig glömma. I början tyckte jag det var roligt och äventyrligt, men innan resans slut vid den sena timmen kände jag mig ängslig och övergiven. Dagen därpå fick Enok släppa till livet. Han hade tjänat ut sin tid och ägnades nu den uppmärksamhet och omtanke en slaktare tillhör.

»Bosa-Lovisa» och stenhuggaren.

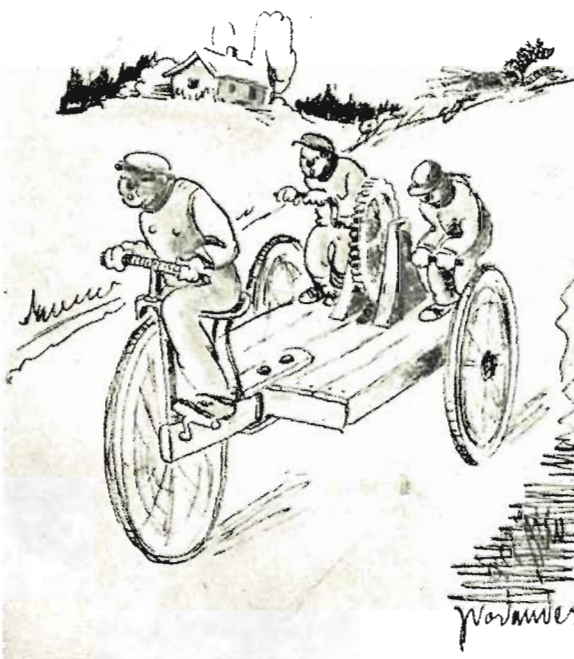
En tilldragelse, som tangerar det komiska slaget, var då en stenhuggare A. blev bestulen på sin nyförvärvade regnrock. Detta hände innan Yxhultsbanan kommit till, då Yxhultsfabrikaten transporterades med hästskjutsar till Kumla station. A. hade en regnig dag varit körande någonstans med Yxhults hästskjuts och vid hemkomsten lämnat rocken kvar i vagnen under den tid, som åtgick att ägna hästen nödig omsorg efter franspänningen. Döm om A:s förvåning vid återkomsten till vagnen att finna sin rock försvunnen.

Till saken hör att mellan Kävesta och Sköllersta kyrka bodde en kvinna, som allmänheten dömt till »Bosa-Lovisa». Hon sades vara begåvad med trollerikonsten och dess mysterier och påstods äga förmåga att genom trolldom kunna återställa förlorat eller stulet gods och eventuellt även kunna giva anvisning på, var det hamnat. För att kunna utföra denna mycket maktpåliggande gärning behövdes ett obegränsat kvantum brännvin. Med känedom om dessa förhållanden

skaffade sig A. ett halvstopp av detta fludium och begav sig till nämnda Lovisa, framlade sitt ärende och bekymmer och överlämnade det medel, som erforderligt var för att uppnå önskat resultat. Under besöket märkte A. ett slags underjordiskt buller, som tydde på effekten av den mystiska kraft, som Lovisa var i besittning av. Där-efter fick »patienten» besked att återvända till sin hemort och en försäkran, att rocken skulle komma till rätta. Så skedde även. Om ett par dagar låg rocken på den plats, där tjuven tagit den. Troligen var det rädslan för att Lovisa skulle företaga något övermänskligt eller ev. blotta den långfingerade individen, som påverkade honom att återbära tjuvgodset, då han fått vetskap om att vem hans brottsliga förhävande blivit anförtrott.

»Alla tiders» motorcykel.

En föregångare till våra dagars motorcykel med sidvagn såg dagens ljus vid Yxhult. En försigkommen mekaniker, Johan Bäckström, anställd vid hyvlriet där, ha-

»Alla tiders» motorcykel

AKTIEBOLAGET AUTORINGAR

Manne Larsson

Telefon 350, Bostaden ankn.

Försäljer Fisk, Trelleborg, Goodyear
Dunlop m. fl. bilringar

Regummeringar - Reparationer
Reparation av Gummiskodon

G A R A N T E R A T G O T T A R B E T E T I L L F Ö R M Ä N L I G A P R I S E R

de konstruerat och förfärdigat en, vad han kallade landsvägsdressin. Till konstruktionen hörde ett framhjul samt två bakhjul, placerade under ett kraftigt tilltaget träunderrede, liknande en plattform. Den främre delen bestod av en dåtida velociped, försedd med sits för den styrande och pedaler för kraftöverföring, i vilket den styrande bidrog. Bakhjulen voro sammankopplade med en järnaxel, i vars mitt ett mindre kugghjul var fäst. En halv meter över detta var placerad en kraftig träkonsol eller bock, på vilket det större kugghjulet var placerat, som med sina kuggar ingrep i det mindre. Genom det större kugghjulet gick så en axel, som i varje ända var försedd med en gammaldags slipstensvev. Det tekniska utförandet av kugghjulen anförtroddes åt Vulfkronas mek. verkstad, Örebro.

När maskinen var färdig, började provkörningen med tre mans besättning. Huru långt provkörningen gick blev aldrig riktigt klarlagt, men så långt som till Kumla station gick den ej. Och någon mera åktur blev ej heller av, ty tre mans kraftutveckling var alldeles för litet för den vägvälten. Kanhända vidundret har sin plats på något museum.

På väg till Sannahed.

En varje år i juni återkommande och för oss ungdomar högst intressant tilldragelse var, då beväringmännen tågade landsvägen förbi Yxhult på väg till Sannahed för att där fullgöra sin värnplik. Dagarna före inryckningen fingo en serjeant, en korpral och en trumslagare i uppdrag att möta någonstans borta i Askers socken, därifrån marschen började med några beväringar. Efter hand, som marschen gick vidare mot sitt mål, stötte allt flera till. Övernattning ordnades i bondgårdarnas lador mellan Norrtorp och Kävesta. När Yxhult passerades, vilket vanligtvis skedde vid 9-tiden på morgonen, var antalet respektingivande. Det var en fröjd att se, huru glada dessa ungdomar voro. Vanligtvis var det någon av de blivande fosterlandsförsvärarna, som var skicklig att hantera dragspelet, vilket tycktes vara obligatoriskt. Detta, i förening med trumslagarens skicklighet att hantera pinnarna, gjorde att humöret och takten hos manskapet var det bästa. Beväringvisor saknades icke. De hörde också till muntrationen. En vers av en sådan visa har fastnat i mitt minne och lyder:

»Så fick vi taga avsked utav vår lilla vän
som oss har älskat troget och älskar oss igen,
ja, utav fader och av mor,
ja, utav syster och av bror, traderall».

Efter fullgjord värnplik och hemförlovning skedde hemmarschen under samma glada och trevliga former.

Hästens snille — lycklig hemfärd.

I utrustningen till beväringmötet hörde också en kofert eller matkista, väl försedd med matvaror, ty kronans mat ansågs ej vara tillfyllest, i alla händelser för enformig. Dessa matsäckar transporterades till hea med hästskjutsar, vilka i legio drogo förbi Yxhult någon timma efter beväringens förbimarsch. Som brännvinsförsäljning på den tiden var tillåten på Sannahed, hände det ofta att körsvennerna förfriskade sig rätt så kraftigt, varför hemfärdens lyckliga utgång mera berodde på hästens snille än på körsvennens vakenhet. En gång kom till synes en herrelös häst i sakta mak dragande sin vagn efter sig, vilket väckte Yxhultsarbetsarnas nyfikenhet. Hästen stoppades. Det befanns då, att körsvennen låg på

vagnsbottnen i så djup sömn, att väckning var omöjlig. Hästen spändes ifrån vagnen och fick sig en extra vilostund på ett par timmar under sin herres slummer. Efter ett nytt väckningsförsök reste sig den sömnige körkarlen och började överösa stenhuggarna med svordomar. En av stenhuggarna hämtade då ett ämbar vatten och översköjde den yrvakne grälmakaren. Detta tycktes ha haft en välgörande inverkan, ty denne skyndade att spanna för hästen och åkte i hast mot hemmet.

Sannahed!

Huru tilltalande och fascinerande klingade ej det namnet i all ungdoms öron, och vilken dragningskraft hade icke heden, när våren och sommaren stodo i sina bästa fägringar. Ty då längtade man till Sannahed, och dit skulle man också, om blott för att lyssna till taptos ljuvliga melodi.

Många voro också de förströelser och upptåg, som där utspelades. Ett av de mest intressanta var, när officerarna ställdes igång med idrottslekar, vilka delvis bestodo i kapplöpningar till häst eller till fots. Sålunda minns jag en sommar, då prins Eugén tjänstgjorde som löjtnant vid husarerna. Officerarna hade ordnat till med en s. k. rävjakt, vilken bestod i att en officer dekorerades med en räsvans. Sålunda utrustad fick han några minuters försprång och skulle markera med pappersremor den väg, han red fram. När så tiden var inne, satte förföljarna av i full sträck i det markerade spåret. Den, som upphann »räven» och lyckades rycka till sig svansen, var dagens hjälte. Att prinsen var med som »jägare» var helt naturligt, och att han blev den, som lyckades rycka till sig räsvansen, trodde mången var på förhand bestämt. Emellertid tyckte åskådarna, att det var klämmigt gjort, ty det hade nog sina risker att så vårdslöst fara fram över höjder och dalar.

Efter detta evenemang å Sannahed förekom ej någon vidare anmärkningsvärd tilldragelse under min vistelse i Kumla. I mars 1888 reste jag därifrån till Amerika. Och därmed började ett nytt kapitel i mitt livs historia.

Carl Emil.

Illustr.: J. Norlander

En handelsbod i hela Kumla.

På 1860-talet hade Kumlaborna inte så bekvämt som i våra dagar, då det gällde att köpa in sina förnödenheter. Det fanns nämligen blott en enda handelsbod, och denna var förlagd till Sannahed.

Det berättas om en yngling från västra Kumla, som en dag skulle gå till handelsboden för att handla. När han kom till Kumla station, fick han se ett gruståg, som var startfärdigt söderut. Han funderade en stund, om han inte kunde förkorta vägen åtskilligt genom att åka snålskjuts. Så kröp han upp på en av grusvagnarna, osedd som han trodde av tågbetjäningen. För att förta all lust hos pojken för vidare gratis skjuts, så hindrade de pojken att lämna grusvagnen, och denne fick finna sig i att hela dagen få åka på ett gruståg mellan Ralaängarna och Säbylund. Först i kvällen fick han lämna tåget. Och då hade han ännu inte uträttat sitt ärende vid Sannaheds handel.

Aktiebolaget G. O. Johansson

J Ö N K Ö P I N G

Representant:

Helmer Ernestam

Västmannagatan 18, Örebro Tel. 13070

Kommissionär för **PAPYRUS** - Alla sorters Post- och Skrivpapper - Påsar, Bindgarn m. m. **MUNKSJÖ** välkända omslagspapper m. m.

Kronprins Carl Johans och prins Oscars Kumlabesök 1811

Av författaren J. M. Rosén

J. M. Rosén

Nedanstående livfulla skildring är hämtad ur »Några minnesblad», utg. 1877, tillhörig Lars Pärssons i Blacksta boksamling. En del ändringar har vidtagits beträffande stavningen.

Vilken andel C. von Rosenstein hade i tronföljarevalet i Örebro, är bekant. Han var den tiden past. i Kumla. Blacksta är närmaste gästgivaregården, vilket nämnes, emedan den då av Rosenstein begagnades som ett slags filialhotell, då

själva prästgården var överfylld av resande, vilket den för det mesta var, isynnerhet på somrarna. Så var den 1811, varom här är fråga. Mina föräldrar, både genom vänskapens och släktskapens band fästa vid Rosensteinska familjen, gästade då Kumla några veckor och bodde i själva prästgården. De hade tagit med sig sina tvenne äldsta söner, varav jag var den ene. Född 1806, och således då 5 år, kan jag väl icke minnas så noga allt vad som då passerade omkring mig, dock har ett och annat fäst sig livligt i mitt minne, däribland att jag då och då fick besöka Blacksta gästgivaregård, där jag fann det särdeles intressant, då den var uppfylld av unga, leklustiga gossar — Cederströmmar, Annerstedtar, Lagerstrålar o. s. v. — allt släktingar till Rosenstein, en väldig skara, som uppfostrades där på Rosensteins bekostnad. (Hans eget äktenskap var barnlöst).

»Ät inte upp mina möbler!»

De bodde alla jämte sin lärare, J. Höijer (sedermera professor i grekiska vid Uppsala universitet), på Blacksta gästgivaregård och hade där även sin kost, då det var för långt för dem att för varje mål begiva sig till 1½-dels mil därifrån belägna prästgården. Höijer var en mycket egen personlighet. Sina disciplar höll han

i tukt och Herrans förmaning, varom en skrubb i övra förstugan på Blacksta gästgivaregård kunde vittna. Där insattes de, som på ett eller annat sätt förgått sig. Skrubben var hög och smal likt en skorsten och överst försedd med en fyrkantig glugg. Genom den underhöllo sig de unge disciplarna med den yttre världen, i det de, förutsatt att de hade vighet nog därtill, klättrade upp och lade sig på armbågarna i gluggen. Krypa ut igenom densamma vågade de dock icke för »magistern». Tillrättavisningarna hade i övrigt till det mesta en viss tillsats av humor. Så minnes jag en eftermiddag, då samtliga disciplar sutto och läste över sina läxor i »magisterns» närvaro, att Th. C., som satt i soffan, särskilt underhöll sig med att tugga på en av knopparna på soffan, varvid Höijer sade: »Ät inte upp mina möbler», vilket jag tyckte var så övermåttan roligt, att jag måste berätta det, när jag kom »hem».

Den stora dagen lät vänta på sig.

En dag under vår vistelse i Kumla kom till Rosenstein underrättelse om, att kronprins Carl Johan ämnade göra besök. Dag och timme voro utsatta. Huset var, som vanligt fyllt av främmande, som på det angenämaste brukade fördriva tiden, mest med musik, men denna underrättelse gjorde ett avbrott i förströelserna. Nu var det ej tid för damerna längre att brodera eller promenera eller mucisera, utan det bar av ut på ängarna att samla blommor till kransar och guirlander och ställa i ordning en äreport.

Den stora dagen kom och det anlände den ena »köksvagnen» efter den andra, tillhörande den furstliga trängen — men ingen kronprins, ingen arvprins. Det var icke övanligt att Carl Johan under sina resor lät vänta på sig, så att man gav sig till tåls — var uppe i det längsta på kvällen, men gick omsider till sängs; det var det värsta med blomnöterna, som vissnade, men det kunde hjälpas genom en ny skörd, varföre trädgård och ängar på nytt skattades. Alla herrskapen voro hela dagen festligt klädda ty man var ingen minut säker. Där hade samlat sig en mängd allmoge från landsbygden omkring och man såg även herrskap från Örebro. Mången gång, när det syntes en vagn med det bekanta livréet i backen, ropades: »Nu komma de!» — och alla sprungo till för att ställa upp sig i den överenskomna ordningen: värden på stället i full ornat, upprepande för sig själv de ord, med vilka han ämnade välkomna sin höge gäst; soldaten, som skulle

Vid behov av

Telefon 233

Målningsarbete

anlita

Einar Wigrell, Kumla

servera de små kanonerna på backen, hållande luntan på fänghålet.

"Nu äro de här!"

Men åter var det icke de väntande, det var allt någon kock, någon konditor, någon garderobier — och även hela den dagen förgick utan att någon Carl Johan kom. och likaså tredje dagen ända till kl. 11 på kvällen, då kanonerna smällde och de utposterade kunskaparna kommo med andan i halsen och ropade: »Nu äro de här!» — och ögonblicket därefter körde vagnarna in på prästgården med mycket buller. Men då hade de flesta främmande, trötta av att vänta och vaka så länge, redan begivit sig till sängs, så att ett tillämnat högtidligt mottagande med sång icke kunde verkställas. Dock hade alla tillsagts, att ifall Bernadotte skulle komma, de skulle väckas, det måtte vara vad tid på natten som helst, och då alla dessa hunnit bliva upp-ruskade och satt sig i presentabelt skick, med en hast, som i avseende på toaletten kanske lämnade ett och annat övrigt att önska, samt störtade till samlingsrummet, där de visste att de höge gästerna voro tillfinnandes — så funno de dessa redan sittande till bords, i full fart att göra sin supé med, som det tycktes, god aptit. Isynnerhet hade buljongen funnit nåd för Carl Johans ögon, eller gom, ty han lät giva sig därav två gånger, räckte själv fram sin stora silverkopp eller skål (prins Oskar hade en mindre dito) för att få den påfylld, allt under det han oupphörligt pratade med Rosenstein och andra, som stodo omkring bordet (endast de bägge prinsarna sutto därvid) och när han icke orkade mer, så hällde han det återstående innehåll ur sin kopp och i sin sons på det mest ogenerade vis och under ett oupphörligt pratande. Supén var snart expedierad, men konversationen (om man så kan kalla det, ty Carl Johan lät ej många ord från de andra komma emellan) fortsattes, och då den fördes på franska, så kan jag icke veta vad den rörde. Endast det har jag reda på, att någon av damerna frågade prins Oskar (han var då 12 år), om han ännu talade svenska. »Ja», svarade han på god svenska, men med fransk accent, »jag talar svenska och det duktigt ändå», vilket väckte mycken munterhet bland sällskapet och sedan ofta upprepades. Det lät som om den vackre gossen i sin lilla jacka och utfällda skjortkrage betydligt slagit an på damerna.

Det elektriska ljusets premiär i Kumla

tedde sig på följande sätt att döma efter en notis i N. T:s första nummer (2 nov. 1896):

»I elektrisk belysning strålade grosshandl. F. A. Carlssons i Kumla lilla vackra villa under silverbröllopshögtiden i tisdags afton. Ljuset var inlett från ing. Perssons elektriska verkstad. Detta var första gången som dylik belysning förekommit i Kumla.

En färd i Washington med kumlabo som ciceron

Från Mr C. J. M. Sandahl. Canada, har Kumla Julblad fått mottaga nedanstående reseskildring. Ur det brev, som åtföljde skildringen, citera vi följande: »Er tidning har för mig varit som en kär hemlandston, påminnande om mina barndomsår i Kumla. Mina bästa önskningsar för en trevlig jul åt alla kumlabor, isynnerhet mina 'trätobröder' i Brånsta skola (vi slogos friskt på den tiden) samt mina släktingar i Hörsta och Södra mos.»

Tacoma med Mountain-fjället i bakgrunden

Låt oss i tankarna företaga en resa genom staten Washington, mitt hem i flera år. Denna utgör det n.-v. hörnet av Förenta Staterna, utom Alaska, och delas i två delar. En mindre västlig och en större östlig del av Cascadebergen, som äro en fortsättning av Sierra Nevada i Californien. Dessa resa sig på mindre än 200 eng. mils avstånd från Stilla Havet till nästan samma höjd som de längre österut belägna Klippiga bergen. Dessa två delar äro så olika varandra som natt och dag. Den västra delen är regnig, den östra mycket torr, delvis ökenartad. På grund av Japanska strömmen är klimatet mildt, i västra delen likt Englands. Börjande vid norra gränsen, tagande den utmärkta betongväg som sträcker sig från Vancouver, British Columbia, till gränsen av Mexico i söder genom staterna Washington, Oregon och Californien, ett avstånd av omkring 1,500 eng. mil, komma vi först till den i den rika Skogitdalen belägna staden Bellingham. På västra sidan ha vi det vackra Puget Sound, som säges hava rum för hela världens flottor. På östra sidan synes Casadebergen. På andra sidan Puget Sound är Vancouverön med British Columbias huvudstad Victoria, ett litet England i Canada.

LANTBRUKARE!

Kom ihåg att »Utsädesbolaget»
är bästa inköps- o. försäljningsställe

Vi **uppköpa** till högsta dagspriser:

**Råg, Vete, Havre, alla slag, Arter
Gräsfrö, Hö, Halm m. m.**

Varorna hämtas resp. levereras till Eder gård

Vi **sälja** till lägsta dagspriser bl. a.:

**Gödningsmedel, Kraffoder, Utsä-
den och Betningsmedel**

Telefonanrop: »Utsädesbolaget»

KUMLA FODER- & UTSÄDES A.-B.

Resan går genom ett område av präktiga farmar till staden Everett. Här och där finnas lämningar av urskogen med sina ofta över 300 fot höga träd. I de avlägsnare trakterna finnes skogen ännu kvar i hela sin prakt. Det är ej många saker, som påminna människan så om sin litenhet som att komma in i en sådan skog. Den pågående skogsskövlingen är en sorglig syn. Inga tankar på återväxt. Endast de bästa delarna av dessa urskogens jättar användas, resten brännes upp.

Från Everett med sina sågar och fabriker fortsätta vi till Seattle (över 500,000 inv.), en präktig, modern sjöstad med skepp från alla jordens hörn, skyskrapor och stora fabriker. Stor handel på Alaska. Seattle nedbrann 1889 till grunden, så att allting är ganska nytt. En av dess sevärdheter är en "Totempole", en minst 60 fot hög stock från Alaska, som till hela sin längd är fullskuren av vidunderliga figurer, utförda av indianerna.

40 eng. mil söder om Seattle finna vi Tacoma, också vid Puget Sound. En vacker stad med ett stort smältverk. En båtfärd mellan dessa båda är en resa som sent glömmes. Mellan Seattle och Tacoma ligger den sköna Pugallupdalen, som är nästan en enda stor trädgård, huvudsakligast i japanska händer. Japanserna arbeta på ett sådant sätt, att det är omöjligt för de vita farmarna att tävla med dem. Jag for förbi här en söndagsmorgon kl. 4, och då voro redan hela familjer, även 5- och 6-åringar, i arbete överallt.

Från Tacoma går vägen i s.-v. riktning till Washingtons huvudstad Olympia med bl. a. dess sevärd riksdagshus. Från denna stad ha vi en utmärkt utsikt över Puget Sound och de på dess andra strand belägna snötäckta Olympic Mountains. Omkr. 50 eng. mil väster om Olympia vid Stilla havets kust ligger Aberdeen, som lär ha världens största sågverk. Då man reser här, faller Elias Sehlstedts beskrivning av Ångermanälven i sinnet: »Såg jag såg vid såg, vart-helst jag såg».

Produktionen från dessa sågverk äro ibland ganska intressanta. Jag såg en gång en vagnslast av bjälkar, som voro 4 fot i fyrkant och 120 fot långa. Fyra stycken var allt som fick rum och det åtgick 3 vagnar av 40 fots längd i rad för dem.

Vi fortsätta söderut till tvillingstäderna Centralia och Chehalis. En del av vägen går över gammal sjöbotten. Jordgubbar odlas överallt. Jag kände en farmare, som odlade över 60 tunnland av dem. Under resan passera vi också stora hönsgårdar med flera tusen höns vardera, nästan uteslutande vit leghorn. På många ställen se vi också rävfarmar, där de dyrbara svarta rävarna uppfödas.

Färden går söderut till det vid den stora Columbiafloden belägna Longview, som har ett par av världens mest moderna sågverk. Här är en bro över den en eng. mil breda floden, som är hög nog för de

Bland skogens jättar

största skepp att passera under. Vi följa norra stranden till Vancouver. Floden är till Portland, Oregon, segelbar för oceangående fartyg, en sträcka på över 125 eng. mil från Stilla havet. I Vancouver odlas hasselnötter i mängd.

Portland, som tagit sig namnet »Rosornas stad», har över 300,000 inv. och är ryktbar över hela landet för sin varje år i juni månad hållna »Rosornas fest», som är någonting att se.

Vi följa nu Columbiaflodens södra strand från Portland

österut, där den bryter sig genom Coscadebergen. Vägen reser sig så småningom till en höjd av flera hundra fot över den ganska strida floden. I söder reser Mount Hood sin snöhöljda hjässa. Över gapande avgrunder fortsätter vägen, och de jättestora träden i botten se ut som små buskar. Coscadebergen äro av vulkaniskt ursprung. Askan av de utslocknade vulkanerna har av de rådande västliga vindarna förts 100-tals mil österut och bildar den fruktbara jorden i östra Washington. Vi se flera mycket höga vattenfall, av vilka Bridol Veil (brudslöjan) och Multnomahfallen äro mest kända. De äro över 600 fot höga. Från Vista House är en utsikt, som man sent glömmes. I öster det torra, ökenartade östra Washington, i norr Cascadebergen med snötäckta toppar och skogklädda sidor, i väster det alltid grönklädda västra Washington.

Så snart vi passerat det för sina äpplen berömda Hood River, börjar landet ändra utseende. Genom tunnlar och i skarpa kurvor går vägen nedåt till The Dalles. På en sträcka av tjugo eng. mil ha vi lämnat kustens leende grönska och kommit in i en sandöken. För att skydda vägen för den allt begravnade flygsanden äro stora plank uppsatta.

Vad som här framförallt intressera främlingen äro de i floden uppsatta laxhjulen. Dessa äro stora hjul, vilka drivas av strömmen. Stora håvar i hjulen skopa upp de i tusental kommande laxarna. Klimatet är här för torrt för odling utan konstbevattning. Vi få kända framdeles göra en resa tillsammans i denna del av Washington.

C. J. M. Sandahl.

Byggmästare

Telefon 231

EWERT JOHANSSON

K U M L A

Utför: Nybyggnader, Reparationer
Ritningar och Arbetsbeskrivningar

Ett baptistdop i Blacksta-ån för 70 år sedan

Kumla Julblad erhöll från sin gamle medarbetare KARL BOSTRÖM ett par dagar före hans frånfalle 1937 några ännu icke publicerade artiklar, de sista från hans hand. En av dessa följer här nedan.

I de olika lokalerna pågå f. n. en serie väckelsemöten. Kyrkor o. kapell äro fyllda till sista plats, och många äro nog också de som efter mötets slut gått hem med syndaförlåtelsens visshet i sitt sinne.

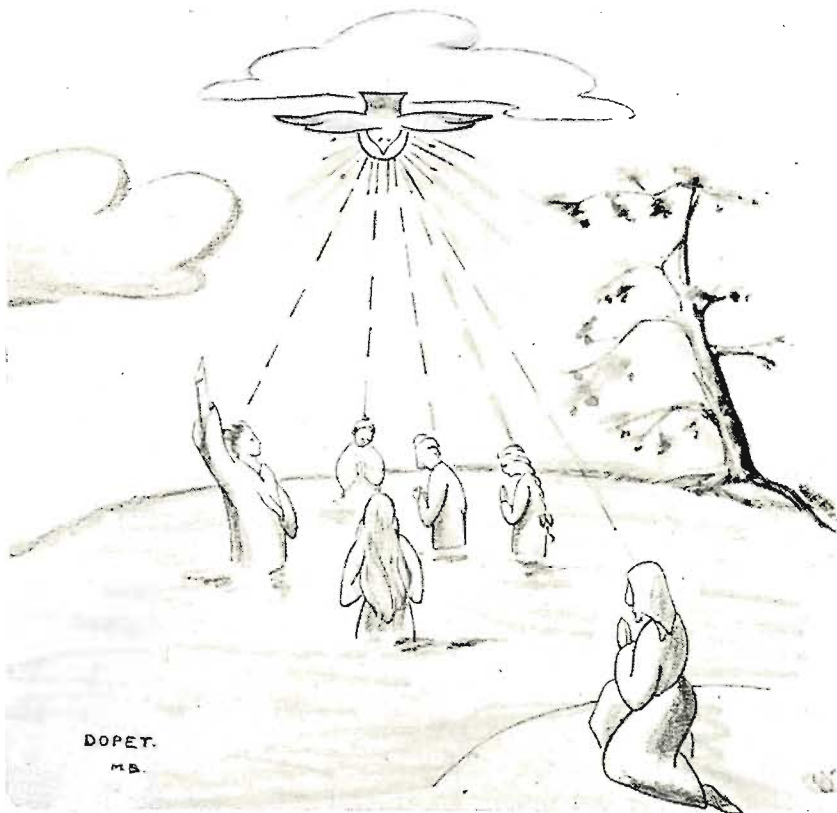
Med tanke på dessa möten, låt oss gå tillbaka till 1860-talets sista år. Till 1868, jag tror det är rätt. Jag var då en 9 års parvel men har ännu ett minne av något som då inträffade. Det hade spritts ett rykte i Kumla socken, att det skulle bli baptistdop i ån i Per-Lars hage i Blacksta. Det var nog första gången i historisk tid, som något dop försiggått i Blackstaån. Och jag tror det blev det sista också.

— Ett baptistdop? Vad var detta? Och hur gick det egentligen till? Det måste vi iväg och titta på.

Det är högsommar. Det är söndagsmorgon med sol över västernärkes slätter. Uppe från Sannahed har »förgaddringen» nyss förklingat. Det är en $\frac{1}{8}$ -marsch, som av musikkåren blåses och varslar om kyrkparad. Knektar och beväringar svettas med att blanka sina knappar, medan andra — betydligt uppblandade med civila — nere vid marketenteriet blanka upp sig invändigt med de då rikligt förekommande snapsarna.

— I dag ska man ha kurasch, ty se'n ska man gå och se på baptisterna.

Det är i dag ovanligt mycket folk på heden. Men just som kyrkparaden skall börja där, försvinner folket. Vart ta dom vägen? Jo, om man står vid Blackstasågen och riktar blicken uppåt gårderna, ser man

rader av högtidsklädda män och kvinnor komma gående genom de inte precis så böljande sädesfälten. — Skörden slog fel detta nödår. — Alla tycks ha samma mål: Per-Lars hage i Blacksta. Där börjar det redan bli svart med folk.

Den lilla Blacksta-ån slingrar sig fram i sirliga bukter, bildar krökar och gölar, som hon nog en gång i tidernas morgon själv har skapat fram, då genom landhöjningen det bredare sundet övergav henne, och hon själv fick leta sig fram till det större vattnet — Mosjön. I dag skall det emellertid hända något i hennes blygsamma böljor. Man spörjer redan på avstånd, att något är

i görningen. Diskussionens vågor gå höga bland de församlade. En del, som förut besökt »hea» äro mycket högröstade. De, som hylla baptisterna och deras vänner, äro nog i minoritet. Men se där komma de. En kraftig, reslig man i ledningen. Det är predikanten. Han heter Malm.

Nu bildas det ring runt dopkandidaterna. Högt klingar sången från en kör. Hemmansägare Andersson från Rösavi ger sig ut i ån och tar plats i det djupaste av gölen. Nu blev det tyst med sorlet från de besökande. Måhända erforo de en underton av ögonblickets helgd, då Andersson tog de vitklädda dopkandidaterna i tur och ordning och doppade dem under vattnet. De voro fyra. Det hela höll på att avslutas programenligt, då ett störande intermezzo inträffade. En överförfriskad person B, infann sig, kom-

BENGTSONS
HERRKONFEKTION

Gosskläder

Herrkläder

Arbetskläder

Ett Sannahedsbrev från sekelskiftet

Livreg:s minnessten

En meddelare till en örebro-tidning 1908 skildrar livet på Sannahed på följande sätt.

»Sedan officerskåren dînerat göres musik samtidigt utanför båda officersmässerna. Ute på heden höres den från båda hållen. Husarmusiken, ledd av dir. Hoffman, gör sig förträffligt gällande från den mitt framför ingången till officersmässen ute på planen i sommar uppförda musikpaviljongen. Den mer än dubbelt starka infanterimusiken spelar under dir. Blomqvists säkra ledning uppe på bac-

ken i trädgården till Livreg. till fots officerspaviljong. Genom sina många klarinetter och flöjtar verkar den som en sannskyldig orkester, då husarmusiken mer har karaktären av kapell.

mande från heden. Han hävde sig över den närbelägna gårdsgården och började okväda Andersson. Per-Larse, som var markägare, ordningsman m. m. tog August B. i upptuktelse och bad honom vara tyst eller också försvinna.

— Tror du, jag krusar dej? Per-Larse. Och så började han skälla ut allt vad baptister hette.

Men det fanns kraftiga karlar bland baptisterna också, och dessa hjälpte B. att komma därifrån. Ännu en gång klingar sången, åtföljd av bön, tal och predikan. Ack, jag minns ännu vilket mäktigt intryck denna dophögtid gjorde på mitt unga barnasinne. Då de döpta kommo upp i sina vita kläder och mottogos av sina vänner vid åkanten, föreföllo de mig, om inte precis som änglar dock som änglars vederlike.

Nåja, samlingen upplöstes ju så småningom. Baptisterna till sina hem, och de övriga till »hea». Och så var denna sommarmorgon till ända. Det har blåst många vindar sedan dess där nere i deltat. Den lilla ån slingrar sig ej nu på samma sätt som då. Den grävdes mera rak, då Blackstakvarnen kom till. Över 70 år har svunnit hän. Per Larsson är död och även hans son, den framstående kommunalmannen Lars Pärsson. De flesta av dem, som voro med på den första döpelseakten i Blackstaån, äro också borta.

Tiderna förändras, och vi med dem. Nu äro baptisterna ej några märkvärdiga människor, som man går miltals för att se på.

Borta på skojarebacken vid infanteriläget, där alla nöjesetablissemang äro förlagda, skocka sig på kvällarna nöjeslystna beväringar samt en och annan stamsoldat. Skjutbanorna med sina kvinnliga lockfåglar draga mest folk. Dessutom finns här karusell, ormtjuserska m. m. En talför tittskåpsföreläsare har alla platser upptagna, och många vänta på att i sin tur få komma fram och se krigsfolk och skepp från de senaste krigen, som föreläses. Andra roa sig gratis att föreläsarens svada.

Här och där inne i läget roar sig manskapet mest med musik och lekar. Handklaveren äro övervägande. Men även fiolen låter höra sig. Sedan skymningen inträtt, bidra de då tända lyktorna att giva lägen, isynnerhet husarernas, ett ännu mera pittoreskt utseende.»

När kompaniets ära räddades.

Midsommardagen var alltid paradag. Då skulle manskapet vara proberat klädda i sina bästa »munderingar». Men även officerarna voro underkastade samma förordning. De skulle dessutom vara iklädda sina utmärkelsetecken.

En midsommarafon hade en kapten S. upptäckt, att hans »grannlåt» var kvar på hemorten. Skulle den hinna till Sannahed nästa morgon? När midsommardagen rann upp solig och klar, befann sig vår kapten inte precis i något solskenshumör. Posten hade kommit — utan kaptenens »lull-lull». Högst förtretad ringde han upp posten och sporde, vad de hade gjort av hans paket. Efter åtskilliga efterforskningar kom lösningen. Paketet låg i Hallsberg. Nu gällde det att handla och handla raskt. En av kaptenens pålitligaste män fick i uppdrag att kasta sig på cykeln och till varje pris få ut paketet i Hallsberg. Denne, en nuv. verkställare i Kumla, hade åtskilligt besvär med att få tag i någon posttjänsteman i Hallsberg, ty posten var stängd. När klockan betänkligen närmade sig elva hade han emellertid paketet i sin hand och hastade med ilfart till läget. Dit kom han i sista stund, dock så att kalfaktorn hann att placera den blänkande orden på sin numera levande kaptens breda bröst.

Och därmed var också kompaniets ära räddad, fast nog voro kaptenen och hans ordonnans nervösa.

Husarstenen

Forsbergs Damfrisering

REKOMMENDERAS!

ALLT INOM YRKET

Telefon 192, Bostaden 440

För

JULBORDET!

Färdigluta Gråsej och Spirlånga
Äkta Carolina Risgryn
Senap av olika typer
Fina kaffeblandningar i trevliga
presentförpackningar

DELIKATESSER - SYDFRUKTER - JULGOTTER
KONSERVER - LJUS - VAXDUK

Enoch Petterssons Speceriaffär

Telefon 373

Vid behov av **SKODON**

rekommanderas

Elis Schölin

Skoaffär Johanneskyrkogatan

Telefon 484

Katrinelunds Handelsträdgård

Till Julen: Tulpaner och Hyacinter
Chrysantemum, Cyclamen, Begonior

Sörby, Kumla
Telefon 399

Reel behandling och

Prima varor till lägsta möjliga pris erhåller Ni i

Sahlins Speceriaffär Norra
Kungsvägen

Ring 612 och varorna hemsändas omgående!

HANSA

STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6,000,000

FÖRSÄKRING

Ombud i Kumla:

Köpman JOEL ANDERSSON

Telefon: Kontoret 151, 464 — Bostaden 345

I den riktiga Jul- stämningen

kommer Ni först efter ett **Bad** i

Kumla Varmbadhus

Medicinska kar- och
badstuber **Tel. 299**

Bad är hälsa!

Tandläkare Åke Runestad

— Torget, Kumla —

Mottagning: Vardagar 10-12 fm.,
5-7 em. Lördagar ingen kvälls-
mottagning. Övriga tider efter över-
enskommelse. Telefon 303

G. Nilssons

Rak- & Frisérsalong

Rekommenderas!

E. Johanssons Bleck- & Plåtslageri

Utför alla till branschen hörande
arbeten.

Humana priser! Reel arbets!

Verkstad: Lasse Buréns garagebyggnad!

Hugo Johanssons

Bilreparationsverkstad och
Elektrisk laddningsstation

Rekommenderas Tel. 88

Auktoriserad Chevroletreparatör. Bildelar och tillbehör i lager

Passande Julklappar

Fick- & Armbandsur, Ringar, Collier, Kedjor
Borstar, Tenn- & Nysilvervaror, Bordssilver
Glasögon m. m. köpas fördelaktigast i

L. N. Brinks Ur- & Guldsmedsaffär

